МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 93 (4106). ЕРА, 5 август 1965 шу. Мах 2 неп.

ДАЬХЕННА—ДУКХАГIА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

ТIагIерттаи хьинареи къахьегарах дика толамаш даьхад республика хьайбаш лелалераша. ТIеххоачашъяьй паччахьалкхенга шура, фуаш, тха дохкара ах шера план. Лакхъеннай фермай продуктивность, цу дарда тIа дукхагIа яьхай хьайбай продукташ.

ХIанз колхозийи совхозийи фермашка итогаш яьй семилетка тIеххьарча шера ворхI бетта баьча балха. Эгтара хьалха ала деза дукхача хьалха латтача фермаша беттагара-беттага дукхагIа дулх, шура, фуаш паччахьалкхенга дохкилга, цунца цхьана чIоагIъю боахама экономика.

Бакъда, бизза пайда эцац хьайбай боахамерча резервех, укх тIеххьарча бетташка лохъеннай закупкай темпаш. Из гIулакх геркаме а лоацаш чIоагIа оарцагIбовла беза фермай болхлой, юрта боахама специалисташ, колхозийи, совхозийи, юрта боахама районий производственни управленейи кулгалхой.

Паччахьалкхенга шуреи фуаши дохкара шера план кхоачашъеча даькъе хьалха доагIа Наурски района боахамаш.

Республикерча боахамаша паччахьалкхенга йохкача шурех ах шура дIаяла езаш я Грозненскии Сунженскии районашкара колхозаши совхозаши. ХIаьта цар шера йола план 64 процент мара кхоачашъяьяц. Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план кхоачаш ца еш тIехьа латт МалгIабика района боахамаш. ХIанзарча ханага хьежача тIакхета езаш яр доахангара йоаькха шура. ХIаьта из цига кIезигъеннай.

Укх шера хьалхарча квартале дIадахача шераца нийсдича ерригача республике дулх дохкара план 141 процент, шура — 128, фуаш—149 процент лакхъеннай.

Семилетка тIеххьара шу чакхдала дукха ха йисаяц. ХIаьта хьайбай боахам лакхбара е еззача тайпара терко яц дукхача боахамий кулгалхочий. Нагахьа санна доакъар Iалашдара цар лерттIа терко йойя вIаштIехьдаргда хьайбай боахам дIахо а тоабе. Доакъар — из да хIанз юрта боахама болхлошта хьалхашка латтарех керттера декхар.

Тахан оаха кепа тох паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара йола сводка. Шера йолча планаца нийсдича 1-ча августага кхаччалца укх тайпара я из:

	Дулх	Шура	Фуаш	тха
Ачхой-Мартана	47	58	87	80
Ведана	61	63	83	54
Грозненски	47	64	75	99,4
Гудермесски	60	61	75	63
МалгIабика	44	58	63	81
Надтеречни	44	60	68	86
Наьсарен	42	62	63	78
Наурски	44	72	97	89
Ножай-Юрта	50	70	86	46
Советски	54	65	84	39
Сунженски	62	64	79	86
Урус-Мартана	66	58	86	57
Шаьла	65	59	81	65
Шелковской	46	62	73	05
Грозне	30	—		
Ерригаа:	50	63	78	94

ТАСС-а хоам

«КОСМОС-77»—СИГАЛА

1965 шера 3 августа Советски Союзе урагIъяхнйтай аргIанна йола «Космос-77» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника борта тIа оттаяьй 1962 шера 16 марта ТАСС-а дIакхайкаьча программага хьежжа космически аре тохкилга дIахо дахьара лаьрхIа йола Iилма аппаратура.

Спутник кхоачаяьй ер параметраш йолча орбите:

го баккхара йола юххъанцара юкъ 89,3 минут;

Лаьттан тIехенгара эгтара гаьнагIа йола юкъ (апогее) 291 километр;

Лаьттан тIехенгара эгтара гаргагIа йола юкъ (перигее) 200 километр;

Орбита ластар 51, 84 градус.

Iилма аппаратурал совгIа, спутника тIа я: 19,991 мегагерц частота а йолаш болх бу радиопередатчик; орбита нийсса йистара йола радиосистема; приборийн Iилма аппаратуран балхах лаьца дараш Лаьтта долча Iоъахийтара йола радиотелеметрически система.

Спутника тIа оттаьча аппаратура лерттIа болх бу. Координационно - вычислительни центро цхьалхайоах Iоухаш йола информацеш.

КЪАХЬЕГАМА КОТАЛО

Укх шера дика къахьийгад урус-мартановцаша. Республике эгтара хьалха паччахьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъяь баьлар цу районера къахьегамхой. Планах итт эзар центнер йолча 33800 центнер ялат дIачуденнад паччахьалкхенна, хIаьта доакъара меттел дIачуденнад кхы а 13 эзар центнер кIа. ХьатIадоагIача шера дIаде фу кийчдаьд.

Ялат дукхагIа чуэара лоаттабаьча къовсаме районе а республике а хьалхара моттиг яьккхар «Красноармейский» яхача совхоза коллективо.

Каст-каста догIа а делхаш, мух а хьеккаш ха оттарах цхьайолча моттигашка ялат дожадаьдар, хIаьта а из шийна хаьннахьеи ца дойташи чуэца низ кхаьчар механизаторий. «Красноармейский» совхозо 19-гIа июль кхачалехьа чуийцар дерригa ялат. Совхоза къахьегамхошта хьалхашка латтар 1303 гектарах хIаране тIара 15 центнер мукхи, 290 гектарах хIаране тIара 15 центнер горохи, 682 гектарах хIаране тIара 19 центнер кIаи чуэцилга. Шоаш кхоачашдергхиларах бIу а беина уж декхараш тIаийцадар цар. Цар уж кхоачаш а дир планал совнагIа ялат а луш. ХIара гектара тIара совхозо чуийцар 24,5 центнер кIаи 23 центнер мукхи.

Ялат сихагIа чуэцара лоаттабеча къовсаме ка а йоалаш белгалбаьлар механизатораш Мирзаханов Саид-Махьмад, Бакаев Закраил, Цухаев Махьмад, кхыбараш.

Дика хьокхамаш гойташ къахьийгар Мичурина цIерахча совхоза механизатораша а. Района а республика а механизаторашта юкъе котваьлар къона механизатор комсомолец Суганпов Сайхан. БархI балха дийнахьа «СК-4» яхача комбайнаца цо чуийцар 280 гектара тIара ялат.

Цул дукха тIехьависанзар «Горец» яхача совхозера механизатор Токаев ШахIид а. ХIара дийнахьара норма 200 процент совгIа кхоачашйора цо.

Ялаташ чуэцача дика толамаш доахаш хьавера комбайнер Газимагомедов Увайс а. «Горец» совхоза шоллагIча отделенерча къахьегамхоша 27 центнер кIа чуийцад хIара гектара тIара.

ХIанз района совхозий кхашка сухалбаъ силос йоллаш боахк механизатораш, кийчлу шекара свекла чуэцара. Планах 30 эзар тонн шекара свеклаи, 5 эзар тонн хьажкIаши паччахьалкхенна дIаяла езаш ба урус-мартановцаш. 1966 шера хьувкъаргдолча ялата лард йоллара лиц а ца луш, цу балхашта дика кийчлуш да района боахамаш.

А. МАГОМЕДОВ.

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШТА—ЦIЕ БАЙРАКХАШ

«Октябрьнефта» мехкдаьтта промыслай управлене коллективо шоллагIча квартале дикка тоабаьб шийн болх. Валовии продукци арахецара план 103,9 процент кхоачашъяьй, къахьегама овсарле 5,2 процент дегIаенай, продукцега дIадодар 3,5 процент лохдаьд. Болх дика бу цо хIанз а. Мехкдаьттеи гази яккхара задани июль бетта тIеххоачашъяьй. Хьалха йода нов. Хащенко кулгалду Гойт-Корта участок. Телемеханизированни промысле ка маьхал а ювлаш къахьегаш я мастерий нн. Лукьяновеи Ананьевеи бригадаш.

Укх денношка Къилбаседа-Кавказски совнархозои Нохч - ГIалгIай облсовпрофа президиумои итогаш яьй шоллагIча квартала социалистически яхьа. РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракх а ахчан хьалхара совгIат а хIанз диазлагIа «Октябрьнефта» коллективана хьожадаьд.

Совнархоза гIишлой материалий промышленноста предприятешта юкъерча яхье вIаштта хIанз пхеалагIа котбаьннаб Грозненски слюдяной фабрика болхлойн специалисташ. ШоллагIча кварталера цар тIеххоачашъяьй план а социалистически декхараш а. Продукци хьаярга дIадодар 4,1 процент лохдаьд. Царна хьожаьй совнархозеи облсовпрофеи карара кара тела ЦIе байракхи ахчан хьалхара совгIати.

Беттагара беттага план тIеххоачаш а ю, продукцега дIадодар лох а ду «Старогрознефта» мехкдаьтта промыслай управлене коллективо. ШоллагIча квартале цо тIехъяьккхай товарнии валовии продукци яккхара хьакъехьара задани, цу тIа а мехкдаьттагеи газагеи дIадодар планахчул лохдаьд. Цунна хьожадаьд ахчан шоллагIа совгIат.

Хьалха латтача предприятешца болаш чакхбаьлар Грозненски крекинг-завода технологаш. Товарни продукци арахецара шоллагIча квартала план тIеххоачашъяьй цар, продукцега дIадодар 2,1 процент лохдаьд. Дика толамаш даьхад иштта «Пищемаш» яхача Аргунски заводо. «Грознефтехимремстрой» треста № 2 йолча ремонтно-гIишлой управлене. Цу предприятешта ахчан кхоалагIа совгIаташ хьожадаьд. Моттигерча доархIамегIарча предприятешта юкъе юха а котбаьннаб вахара гIулакхашта Iалашбара гIишлой-монтажни управлене болхлойи специалисташи. Царна хьожаьй Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета карара кара тела ЦIе байракхи ахчан хьалхара совгIати. Ахчан шоллагIа совгIат хьожадаьд Грозненски «Дружба» яхача картонажни фабрика коллективана.

Совнархозои облсовпрофа президиумои ах шера итогаш яьй жилищно - коммунальни управленейи конторайи коллективай яхьа. Ахчан хьалхарча совгIатаца белгалъяьй «Грознефтехимзаводы» яхача объединене жилищно - коммунальни управлени, шоллагIчунца — «Старогрознефта» жилищно - коммунальни контора.

Ялх бетта хилар кадраш производственно - технически Iомаяра хьакъехьа совнархоза дикагIа йола предприяти хиларга хьажара конкурс. ХIанз итогаш яьй. ДикагIъяр Грозненски химически комбинат хилара мукIарал даьд. Цунна ахчан шоллагIа совгIат хьожадаьд. Ахчан кхоалагIча совгIатаца белгалъяьй «Октябрьнефта» мехкдаьтта промыслай управлене коллектив.

АФГАНИСТАНА КОРОЛЬ МОСКВЕ КХАЬЧАВ

МОСКВА, 3 август. (ТАСС). СССР Лакхехьарча Совета Президиумои Советски правительстваи веха а вийха официальни визитах тахан Москве кхаьчав Афганистана король Мухаммед Захир Шах.

Афганистанеи Советски Союзеи паччахьалкхений байракхашца хоазьча Внуковски аэродроме везача хьаьша накъа бахар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. И. Микоян, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР Министрий Совета Председателa заместитель А. Н. Шелепин, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель Г. С. Дзоценидзе, кхыбола официальни нах.

Накъа бахарашта юкъе бар Москван къахьегамхой викалаш, СССР хьожабаь бола дипломатически представительствай кертербараш.

Продукце дикал лакхъяра

Вай Нохч-ГIалгIай республика столице — городе Грозне я, хьалха кустарни пекарни хиннача моттиге 1945-ча шера йилла кондитерски фабрика.

Цу хана денз, хIара шера кондитерски дараш дукхагIа арахецаш, цар ассортимент шеръеш юкъейоалаяреи караерзаяреи чотах продукце дикал лакхъеш хьаенай фабрика.

Цу 20 шера, хьалха дерригa балхаш деш хиннача цу эIамигача кустарни предприятех хIанз хиннай производства керттера балхаш механизмашца деш йола предприяти. Цу юкъа фабрике хьахиннаб моттигера шоай специалисташ. Царех нонагIа бараша караерзаьй шиша-кхоккха говзал.

Заочно кхачан техникум йисте а яьккха хIанз цехий мастераши сменни технологаши ба хьалха мутIарера болхлой хинна Жовнер Антонина Николаевна, Сологуб Ольга Ивановна, Михеева Нина Александровна, хIаьта Лопухова Нина Александровнас заочно кхачан институт йистеяьккхай.

ХIанз рентабельно болх бу фабрико, хIара бетта кхоачашъю паччахьалкхен план.

Масала, валовии товарнии продукци арахецара ворхI бетта план укх шера 20-ча июле 105,3 процент кхоачашъяьй фабрика коллективо. Дикка шеръяьй арахецача даарий ассортимент, лакхъеннай цар дикал. Цу юкъа фабрико планал совгIа арахийцад 50 эзар сома маьха кондитерски дараш.

Толаме кхоачашъю фабрика коллективо ворхI шера план. Масала, 6 шерен 7 беттеи план 20-ча июле 101,2 процент кхоачашъяьй.

Белгалбаьнна дика къахьегаш ба Беломыщцева Аня, Алсултанова Маиса, Дрогина Аня, Карнаева АсмаI, Мартыненко Валя, кхы дукхахбараш а.

Тха фабрике хьаю каьхат тIахьоарчадаь карамель, драже, ирис, печенье, пряникаш, вешта аьлча 45 тайпара дараш.

Ийдархоша чIоагIа хоатташ я шин тайпара карамель, дюшес, барбарис, театральни ,снежок яха конфеташ, сливочни, «наша марка» яха печенеш, кхыяраш.

Укх шера март бетта, город Нальчике, Къилбаседа Кавказа кондитерски фабрикаша арахецача продукце дикалга хьожаш хилар РСФСР-а торговле инспекци.

Цига дакъа лоацаш хилар Нальчикски, Таганрогски, Ростовски, Каменски, Пятигорски, Грозненски кондитерски фабрикаш.

Товарий дикалга хьожача комиссе могайир Грозненски кондитерски фабрике арахеца продукци, хIаьта тха фабрике хьаю сливочни печенеш, лакхе хьоахаяьча фабрикаша арахеца массе тайпара печенеш дикагIа хилар белгал а даьккхар.

Московскии Ленинградскии предприятеша дIадоладаь дика гIулакх хьал а лаьца арахецача продукце дикал мамогга лакхъяра къовсам лоаттабе а 1965—1966-ча шерашка вай мехкарча толашагIа йолча предприятей боарамга продукце дикал дIакхоачае а, аьнна шийна хьалхашка социалистически декхараш оттадаьд фабрика коллективо укх шера.

Продукце дикал лакхъяра, цехий санитарни хьал тоадара, производства культура айяра тIаберзабаь кхетама болх бу фабрика болхлоштеи, инженерно-технически болхлоштеи, гIулакхерча нахаи юкъе.

Вай республикерча къахьегамхой хьашташ кондитерски дараштца кхы а дикагIа кхоачашде йиш хургъяр Грозненски кондитерски фабрика коллектива, тхоай низаца дIадаха могаргдоаца, цхьадола кхоачамбоацараш дола мара.

Лакхе белгал малаккхара, хьалха кустарни пекарни хиннача помещене чу я фабрика. Из помещени тишеи геттара эIамигеи я, продукци дIаоттае склаташ тоъац, кхы тIа а машинаш дIаоттае моттиг яц. Цулухьа вIаштIехьдалац тха боагIача боарамах дIа а нийсъеш продукци арахеца. Овлангара эргаьккха тоалнза яргъяц фабрика.

Кхы цхьаькха цхьа хIама да са белгалдаккха ловш.

Республикана кхоачамхиллал кондитерски дараш арахец тха фабрико, цудухьа Нохч-ГIалгIай Росбакалея конторо нонагIа йола продукци кхыча городашкара хьаяхь.

Эшшача боарамах тха фабрике уж хьае йиш йоллаше кхухь Нохч-ГIалгIай конторо цу тайпара цхьайола хIамаш кхыча городашкара, из дика кхетош дац тхо.

Духхьал цудухьа, вай Росбакалея контора уж хIамаш кхычахьара хьаkхахьар бахьан долаш, тхоай продукци Грознера дIаяхийта езаш хул тхо. Духхьал апрель беттагара июль беттага кхаччалца йолча юкъа Махачкале, Астрахане, Борисоглебске, Калаче 80 тонн совгIа кондитерски хIамаш дIаяхьийтай тха фабрико.

Иштта мухь дIа-юха кхахьарах зе хул паччахьалкхенна.

С. КУДРЯШОВ,
Грозненски кондитерски фабрика директор.

ДУКХА БЕРАШ ДАЬЧА НОАНОШТА «ТУРПАЛА-НАНА» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАР

Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолларча 1965-ча шера 30-ча августе шийн Указаца СССР Лакхехьарча Совета Президиумо «Турпала-нана» яха ордени СССР Лакхехьарча Совета Президиума грамотеи дIа а луш «Турпала-нана» яха сийлен цIи еннай итт бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Гадаборшева Хьамзата Хьавайна — болхлочоа, Наьсарен района Дошлакъий-Юрт.

Медарова Орцхой Гештайна — цIен-нанна, Наьсарен района Яндаре.

Мусхаджиева Мелижана — цIен-нанна, Шаьла района Автури яха юрт.

Оздоева АсмаIийна — цIен-нанна, Ачхой-Мартана района Ачхой-Мартана юрт.

Усаева Хамсата — цIен-нанна, Ведана района Курчалой юрт.

Хаджиева ЗулпаIийна — цIен-нанна, Ачхой-Мартана района Ачхой-Мартана юрт.

Хутиева Сосий Насапхана — цIен-нанна, Наьсарен района Беной яха хутор.

Чадиева СаIадаллий ШафиIата — цIен-нанна, Сунженски района Нестеревски яха станица.

(ТАСС).

Веза хьаша

Нохч-ГIалгIай республике дийнахьа хьоашалгIа хилар Советски Союза Турпал, летчик-космонавт, инженер-полковник В. М. Комаров.

Космоса турпал Владимир Михайлович Горагорске, Ведана района Кезеной-Iам тIа, иштта кхычахьа а хилар из, Массанахьа эгтара везагIа вола хьаша санна тIаийцар из вай республика къахьегамхоша.

Самардийнахьа летчик-космонавт В. М. Комаров Нохч-ГIалгIайчера дIавахар. Никъ дика хилба хьа, керда толамаш доахалда Iа, Владимир Михайлович!

СУРТА ТIА: совгIата енна тIакхулла фертеи кийн тIатуллаш ва космонавт В. М. Комаров.

Н. Татарова сурт.

Мехка эгтара лакхагIа йола лоамара тоннель яьккхай 3.200 метр лакха, сирача Тянь-Шань яхача лоалакха Тюй-Ашу яхача Iадаьмате доккхача дукъах чакх а йоаккхаш.

Массехк шу даьккхар моаххаза лоам оахкаш. ГIишлонхоша боккхача низаца лелха а лелхийташ лоама чен чу 2.600 метр йIаьха коридор яьккхар. ХIанз болх беш я морхашка хьалкхоачачара «метро».

Вус а дийнахь а цу чу гIолла ух гаьна ядача ахканарча даьгIенашкарча хьайбаш леладераштa дола мухьаш кхухьаши юхайоагIаш мехка камвольни предприятешта кIаьдача тхан тюкаш кхухьаш йола автомашинаш.

ХIанз дукха ха йисаяц, Фрунзера Оше бодача морхашта тIехьашкарча новкъа гIолла 10—12 сахьата Киргизски лоаман мехка къилбаседехьара къулбехьа а ухаш, безамера никъбе йиш йола ди хьаотта. ХIанз машинаькъ тIа гIолла цига водаш ши дии ши бийсеи йоае еза.

Сурта тIа: тоннела къилбаседехьара порт.

А. Клейменова сурт.
ТАСС фотохроника.

ВОРХI ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

Грознерча крекинг-завода коллективо толаме кхоачашъю ворхI шера задани. ДIадахача 6 шера 56,7 процент лакхбеннаб промышленни продукце боарам, къахьегама овсарле лакхъеннай 60,1 процент, хIаьта продукцега дIабода мах лохбарах хIара шера 1,7 миллион сом ахча кходу. ТIеххоачашдаьд 1964-ча шера тIаийна социалистически декхараш а.

Завода коллективо шийн дерригa низи инициативеи оарцагIйоаккх производстверча дерригача кхоачамех пайда эцара.

Паччахьалкхен бюджете махулла дукхагIа средстваш дIачуялеи завода болхлой культурно - бытови хьашташ дикагIа кхоачашдара эшача средствай фонд Iоаеи вIаштIехьдаргдолчча тайпара бу оаха болх. Семилетка 6 шера 7 миллион сом гаргга ахча кходаьд планал совгIа, продукцега дIабода мах лохбар бахьан долаш. ХIаьта, цу ахчах цхьа дакъа — 600 эзар сом совгIа ахча предприяте фонда дитад.

Семилетка 6 шера 230 эзар сома маьха материальни новкъостал даьд завода болхлошта, путевкаши премеши енай, болхлой культурно - бытови хьалаш тоададарга дIадахийтад 150 эзар сом, керда техникеи толашагIа йола технологии производстве юкъейоалаярга дахийтар 180 эзар сом да. Башха-дика стимул я из коллектива болх тоабара, цо Iалашду лерттIа болх белга, дерригача технико - экономически хьокхамий план хIара бетта кхоачашъелга.

Мишта кхоачашъю завода коллективо семилетка тIеххьарча шера план?

1965-ча шера хьалхарча ялх бетта балха итогаш белгалъювл дикача технико - экономически хьокхамашца.

Бедала крекироваи яра план кхоачашъяьй 101 процент, мехкдаьтта чакхдаккхара план 105,2 процент, планал совгIа яьхай бIаьш эзараш тоннаш сийрда мехкдаьтта продукташ. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах кходаьд 277 эзар сом, планал совгIа 687 эзар сом пайда баьб. Иштта я завода коллектива дикача гIулакхий йизза йоаца итог.

1965-ча шерарча завода социалистически декхараш тIа белгалдаьд семилетка тIеххьарча шера план 27-ча декабрен, хIаьта ворхI шера план укх шера сентябрь беттен кхоачашъе, аьнна.

Шийн декхараш толаме кхоачашду завода коллективо. 6 беттан план кхоачашъяьй 19 июне, хIаьта 7 бетта план — 18 июле.

Заводе шерра социалистически яхь йоаржаяьй коммунистически къахьегама бригада, ударник завод яха цIи яккхар духьа. Цу яхье дакъа лоацаш ва массехк эзар саг.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю № 1 йолча технологически цехо (цеха нач. нов. В. П. Петров), № 2 йолча технологически цехо (цеха нач. нов. П. К. Фролов), № 6 йолча энергоцехо (цеха нач. нов. И. Г. Василенко), завода центральни лабораторе (лабораторе нач. нов. А. И. Межлумова), 15 технологически установка, 94 бригада; коммунистически къахьегама ударника цIи еннай 828 сага.

1965-ча шера шин предприятеца — Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводацеи Туапсински мехкдаьтта чакхдоахача заводацеи яхье яьнай тха завод.

Социалистически яхье хьалха йоагIа № 3-4 йолча коммунистически къахьегама технологически установка коллектив (установка нач. нов. В. И. Степанов), планал совгIа итташ эзараш тоннаш сийрда мехкдаьтта продукташ а луш 17 июне кхоачашъяьй цо ах шера план, къахьегама овсарле лакхъяьй 7,3 процент. Геттара дика къахьегаш я № 5 йолча коммунистически къахьегама технологически установка коллектив а (установка нач. нов. А. Г. Бурлаков). Укх шера 25-ча феврале кхоачашъяьй цо ворхI шера план. Сийрда мехкдаьтта продукташ яхара 6 бетта план кхоачашъяьй цо 25-ча июне, планал совгIа дукха продукци а луш, къахьегама овсарле лакхъяьй 3,2 процент.

Завода коллективо сий деши лоархIаши ба № 1 йолча цеха 5-ча установка оператор П. Г. Воробьев, вокххагIа вола оператор В. И. Фролов; № 1 йолча цеха 1-2 яхача установка оператор В. С. Искаков; № 3 йолча цеха слесарь А. З. Бойков; № 2 йолча цеха 13 - 14 яхача установка вокххагIа вола оператор П. В. Кривелапов, кхыбараш а.

ХIанз завода коллективо шийн дерригa хьинар тIадахийтад ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Тешшаме ала йиш я 1965-ча шера август бутт чакхбоаллаш ворхI шера план тха завода коллективо кхоачашъергья, аьнна.

И. МУТОВИН,
Грознерча крекинг-завода экономике даькъера директора заместитель.

Советаши вахари

ШЕР А ЧIОАГI А БЕ ХАРЖАРХОШЦАРА БУВЗАМ

Парте ХХII-ча исторически съезде тIайийцача КПСС Программа тIа аьннад йоаржаяь коммунизм хьалъеча хана социалистически паччахьалкхен гIулакхаш дегIаахара керттера лостам ба социалистически демократи массе оагIорахьа детIайоалаелга, паччахьалкхен аппарата болх тоабеча кулгалдара юкъе берригача гражданаша хьинаре дакъа лацар. беча балха халкъо тIахьожам лоаттабар.

Уж декхараш а хIаьта иштта КПСС ЦК октябрьски, ноябрьски (1964 ш.), мартовски (1965 ш.) Пленумаша яь решенеш а кхоачашъеча тIа-тIа боккхагIа лоархIам болаш да халкъа Iаьдала органий—къахьегамхой депутатий Советий болх дIахо а тоабар, цар организаторски балха формаши методаши халланза тоеш эргаяхар, къахьегамхошцара бувзам шербари чIоагIбари.

ХIанзарча хьалашка хьалхарча моттиге отт предприятешка, учрежденешка, участкашка, бригадашка, и. кх. Советаша бу организаторски болх.

Цар балха лоархIаме форма я даиман болх беш йола моттигашкарча Советий комиссеш. Воахама а культура а дерригача доакъошка депутаташта шерра болх бара эша йоккхий торонаш хьахулийт цо.

Укх шера март бетта моттигашкара Советаш хержачул тIехьагIа районни Совета эггара хьалхарча сессе оаха вIашагIъеллар халланза болх беш хургйола 11 комисси, хIаранена юкъе 13—15 депутат а волаш. ХIама ца эшаш берригa депутаташ общественни балха юкъе чуззар цу гIулакхо. Иштта хьахилар жилищно-коммунальни, моттигерча промышленностех бытовой гIулакхаш дареи, халкъа образоване, унахцIено лораяра, культурно - просветительни, бюджетно - финансови, социальни Iалашвара, социалистически законностех общественни порядок лораярех, Iалам лорадара, торговле, физкультурни комиссеш.

Уж вIашагIъехкача хана денз 4 мара бутт баьннабац. бакъда, дувца хIама долаш болх бе кхийнад цу хана денз.

Халланза болх беш йолча комиссеша 3—4 заседани яьй. Цига дийцад организаторски, экономически, культурни дешаш, бергболча балха план. Уж дувцача а кхоачашдеча а юкъеззар 7 эзар саг чувоагIа 3 штате йоаца отдел, 65 улицай, шIеной, участкий комитеташ, 600 квартальни уполномоченни, 62 новкъостий суд, кхыйола шоай лоIамера обществаш.

Халланза йолча комиссеша дикка новкъостал ду боахама а культура а доакъош детIадоаладара. Масала, депутат Л. М. Маринин керте латтача бюджетно-финансови комиссе бокъонца техкачул тIехьагIа ший заседане дийцар баьца даарий консервни завода финансови дисциплинах дола дош, финотделаца цхьана къоастадир 1965 шера хьалхарча ах шера бюджет кхоачашъяра деш. Комиссе хьинаре дакъа лоац налогаши кхы тIадиса доакха декхараши бахача наха ший ханнахьа дIаладара тIехьа беча кхетама балха юкъе. Цу дерриганеша новкъостал дир ах шера бюджет 102 процент кхоачашъе.

Болх дика бу депутата В. В. Храмова кулгалдеча халкъа образоване комиссе а. Доккха новкъостал ду по школашта цар беча дешара - кхетама балха тIехь. Из бахьан долаш хьалха дIадахача шерашка хинначул дикагIа чакхдаьлар 1964—1965 дешара шу. Комиссе сесси хьожаргйолаш оттадир дешара шера итогехи дешара кердача шера кийчдаларахи дола дош.

Депутат П. Н. Щербаков председатель волча жилищнокоммунальни комиссе коммунальни боахама отделаца цхьана дукха болх баьб район тоаеча а цун санитарни культура лакхъеча а. Укх шера бIаьсти 4 воскресник дир, 30 эзар саго дакъа а лоацаш. Шаьр а яь тоайир улицаш, сквераш, паркаш, 17500 га, 17300 кIотарг, 16500 квадратни метр эизаш дегIар, газонаш йир. ШоллагIча квартале лаьпача социалистически яхьа итогех района КПСС горкомеи горисполкомеи карара кара тела Ше Байракх елар. Кхыча комиссеша а даьд иштта балхаш.

Шерра йоаржаяь коммунистически общество хьаеча хана вахаро дIадех халланза болх беча комиссей болх мамогга тоабар. Цудухьа района Советои цун исполкомои кхы а дукха хIама де деза цу комиссей лоархIам а сий а лакхдара. хIанз исполкома отделашеи службашеи къестадеш дола дешаш пар кхоачашдара. Из де лерхIаш исполкомо балха планаш уттаярам заседанешка депутаташ гулбарам новкъостал даь ца Iеш, комиссе семинараш яра планаш уттаю, юридически, финансови, экономически, кх. д. дешай консультацеш ю.

Дукха хIама де дезаш да комиссешта юкъера бувзам шербара а чIоагIбара а, Советe халланза болх беча комиссешеи исполкома отделаши беш бола болх цхьа тайпа ца хилийтара.

Халланза болх беча комиссей лоархIам лакхбаро новкъостал дергда эггара а дукхагIа нах юкъебола общественни организаци. вай паччахьалкхен лард йола вай советаш дIахо а чIоагIъяра.

А. АСХАБАЛИЕВ,
Октябрьски райсовета къахьегамхой депутатий исполкома председатель.

ХЬИНАРЕ ОБЩЕСТВЕННИК

1960-ча шера «Красный молот» яхача заводе балха вера Федотов Виктор. Болат лоаладеча цехе крана кIала латта болхло волаш хилар из духхьашха. Цул тIехьагIа цунна безабелар металла термически обработка ю болх. Цун дехар кхоачаш а деш термисталла хьожавир Виктор.

Ший болх дика кхоачашбарал совгIа, общественни балха хьинаре дакъа а лоац болат лоаладеча цеха коллективо.

1963-ча шера № 2 йолча школа-интерната 4-ча класса шефал деш яр цеха коллектив. ХIаьта укх шера по шефал дергда цу интернатерча 7-ча класса. Бакъвола комсомолец ше хиларах тарра тIехьабусача декхархошта новкъостал де волавелар Виктор. Цунна ха корайоагIар берашца шахматех, футболах ловаа, царна тIо де. Виктора новкъостал дир школерча музеяна лаьрхIа 30 столик хьаде. Школа-интерната вахаре хьинаре дакъа лоацаш хиларах комсомола обкома Сийлен грамота еннай Виктора.

Къахьетам безаш из хиларах цеха бюро членалла а тIаккха комсомола заводской комитета бюро членалла а хорж Виктор.

Комсомольски активаца цхьана по вIаштIехьдоакх заводера тиша аьшк гулделга, къовсам лоаттабу электроэнерги, Iы, доагор кхоадар духьа.

1963-ча шера заводе вIашагIъеллар партийно - паччахьалкхен тIахьожама группа. ДикагIа вола комсомолец цу сий долчен бехктокхамерчен балха юкъеззар. Партийно-паччахьалкхен тIахьожама группа председатела нов. Емельяненкос тIадилларах, болхлоша беча хоамех кхоачашбоацараш дIалаха ихав из дукхаза. Партийно-паччахьалкхен тIахьожама группе цо дика болх барах завода дирекцеи парткомои ахчан совгIаташи Сийлен грамоташи еннай Виктора.

Цкъа, собрани йолаш Виктора предложени елар ше болх беча участке уборщица езаш, аьнна, хIаьта цун декхараш по ше кхоачаш а дергдолаш. Уборщица йоацача цу 3 шера цIенонга диллача цехе хьалхара моттиг лелаеш хьайоагIа Виктора болх бу участок.

ХIанз мехкдаьтта института 2-ча курсах йола экзаменаш дIалуш ва Виктор. Дика производственник хинна ца Iеш. по дизза кхоачашду партийни комсомольскии организацеша тIадожадаь моллагIа гIулакх. ХIанз коммунистически парте членийн кандидат хила кийчлуш ва из. ЙоагIаш еннай цунна коммунистически къахьегама ударника сийлен цIи.

В. КУЗЬМИН,
«Красный молот» завода термист.

ДИКА БОЛХ БУ ТИКА

1962 шу чакхдоаллаш коммунистически къахьегама сийлен цIи яьннкхар Вознесеновке уллача МалгIабика райпо № 1 йолча тика коллективо (заведующи И. Мамилов). Цу хана денз из сийлен цIи лакха лоаттаю цу тика болхлоша. ХIара бетта планови заданеш 130—150 процент кхоачашъеш хьабоагIа уж.

Цар балха тIа дика порядок я. Тика ханнахьа хьаелл, ха йоацеча хана къайла лоаттаяц.

ЧIоагIа теркам тIабохийт Мамилов ИбрахIама тика тIа мах бе баьхкача наха эша хIамаш хилийтара. Нагахь санна царна эша товар тика чу деце дIа а яздий, ше респотребсоюза складе а ваxe Iалашду. Нагахьа саг висац шийна эша хIама цу тика тIа ца нийслуш.

Дика даь кулг холу укхаза. шиш-шийн моттиге латт тика чура товар. ХIаране тIа мах язбаь этикеткаш я. Тика чу цIена я, даим лостам латт. Дика культурно гIулакх ду укхаза.

ЙоагIа а йоагIаш еннай тика коллектива МалгIабика райпо правленеи профсоюза комитетои 6 Сийлен грамота. Дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIай респотребсоюза правлене «Советски потребительни кооперацe отличник» яха значок а еннай Мамилов ИбрахIама совгIата.

ХIанз МалгIабика райпо дIа-хьа тела байракх царга я.

— Тхоай низ а хьинар а кходергдац оаха из тхоашкара дIа ца яккхийтара, — йоах продавеца Заретхана.

Ка яйла шун кхы тIа а лакхара толамаш даха.

Т. АРЧАКОВ.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 5 август, 1965 шу.

ЮРТБОАХАМА МАШИНАШ—ДУКХАГIА

Грозненски «Трансмаш» яха цхьа завод мара яц вай республике юртa боахама лаьрхIа продукци арахецаш. Оаха арахец самосвальни, тракторни ши соа йола прицепаш. Йиъ тонн мухь дIабахьа йиш йолаш я уж прицепаш. Цул совгIа, инженера нов. Рожновске конструкцех тха заводе арахец 15 кубически метр хий чудола башнеш. Дукха нах ца бахача пункташка хьайбашта хий леладеш я уж.

Семилетка ялх шера план 100,1 процент кхоачашйир завода болхлоша. Семилетка хьалхарча шерачул кхозза дукхагIа продукци арахец заводо укх шера. Семилетка шерашка юртбоахама лаьрхIа завода болхлоша хьаяьй 25,5 эзар гаргга тракторни прицепаш, 2 эзар совгIа водонапорни башнеш.

1965-ча шера хиннача КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дог гIоздаьккхача тха болхлоша укх шера хьалхарча 6 бетта арахийцай 91 тракторни прицепи 43 башнии.

Башнеш арахецара шера план 16-ча июлеи тракторни прицепаш арахецара план 24 июлеи кхоачашъяьй завода коллективо. Иштта лакха къахьетама толамаш даха вIаштIехьдаьннад тха Новочеркасски электровозостроители оперативно - производственни планировани яра методах участкай, цехий, сменай бригадаша къахьегарах.

Из метод балха юкъеяхьанза йолча хана, 1964-ча шера ритмично, болх бацар завода коллективо. Масала, соахка моллагIча бетта цхьоалагIча декаде оаха арахийца продукци бетта плана 4 процент, шоллагIча декаде — 13 процент, кхоалагIча декаде — 83 процент хиннаяле. хIаьта 1965 шера планироване хьокхамаш ца халлаш юкъедоаладаьчул тIехьагIа холуш болх дикагIа бе а продукци дукхагIа арахеца а йолаелар завод. Масала бетта плана, хьалхарча декаде 23,3 процент, шоллагIча декаде — 31,6 процент, кхоалагIча декаде — 45, процент тела доладелар тхо, хьалха санна снабжене даькъе халонаш нийслушшехь а.

Дика къахьийгар воккхагIволча мастера П. Т. Перепелицына кулгалдеча водонапорни башне участка коллективо. Коммунистически къахьегама участок яха сийлен цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш я из коллектив. Цу участке болх беча 82 болхлочохи инженерно - технически болхлоехи хIанзлехьа коммунистически къахьегама ударник ва 35 саг.

1965 шера шоллагIча квартале социалистически яхьа итогаш яьчул тIехьагIа цу участка коллективана елар завода карара кара луш йола Ше байракх.

Участке цхьаккха болхло вац сменни норма кхоачаш ца еш. Цудухьа завода коллективо даима дика техникo - экономически хьокхамаш гойт.

Къаьстта белгалбаьнна къахьегаш ба водонапорни башней участка болхлой: электросварщиккий бригада бригадир В. Г. Харатян, электросварщикаш А. Талдиев, В. Букань, слесарь котельщик Л Мудаев, слесараш — резчикаш Р. Дикаев, М. Халидов, гIо-новкъостала болхлой Н. Кулик, кхыбараш.

Цу тайпара технико - экономически хьокхамаш даха йиш хиннай къахьегам дика вIаштIехьбаккхар бахьан долаш, партийни профсоюзни организацеша болхлошта юкъе кхетама болх барах, участка производственни мощностах нийса пайда эцарах.

Арахеца продукци чIоагIагIа хилийтарал цо йоаккха ха йIаьхъяраш чIоагIа терко ю заводе. Цу гIулакха штатни единица къоастаяьй, из болх кхоачашбеча инженера де дезача балхий план уттаю, заводо арахецача хIамай дикал лаккхъяра де деза хьадда гIулакхаш белгалду.

Заводо айхха бувзам лоаттабу ший потребителашца, теркал ю цар замечанеш, продукци чIоагIагIеи дукхагIа яхаргйолаши хилийтара дола цар дехараш кхоачашду.

ХIанз тракторни прицеп кердача образецах арахецара тохкамаш деш да заводе. Цун конструкци оттаяьй Сердобски машиностроительни завода керттерча конструкторски бюрос. Цу тIа белгалдаь да хьаеш йола прицепаш терагIа хилийтар. Из керда образец юкъейоалаяра кийчо еш я тха производство.

Укх шера май бетта денз завода балха юкъедоаладаьд брак йоацаш продукци хьаелгеи саратовски машиностроителий опытах технически тIахьожам боацаш продукци дIачулулгеи.

Из опыт хьаIомаяра лаьрхIа город Саратов яха хилар инженерно - технически болхлой юкъе бола бригада. Цу методах машиностроителаша беш бола болх дика хьаIомабу цар.

Саратовски методах болх бе гIерташ ва тха заводе 343 болхлои инженерно - технически болхои. ХIанзлехьа а цу методах болх беш ва 69 саг. Хьалхарча хьокхамаша хьахьокх арахецача продукце дикал лакхъяра из метод пайдана йолга Саратовски методах болх беча белгалбаьнна къахьегаш ба механосборочни цехера токараш В. И. Глоба, Р. М. Гематудинова. Шоаш арахецача продукцена тIахьожам шоаш лоаттабергболаш удостоверенеш а деннад царна.

Къахьегама овсарлеи арахецача продукце дикали лакхъяра, металли электроэнергии кхоярa гIулакха юкъе доккха дакъа лоац завода рационализатораша. Укх шера хьалхарча ялх бетта 26 рационализаторски предложени еннай цар, царех 13 предложени балха юкъейоалаяр бахьан долаш 4 эзар сом ахча кхоадаьд паччахьалкхенна.

Рационализатораша, ремонтни цеха мастера А. М. Бровцевеи электромонтера Л. П. Колесниковеи предложени елар сварочни трансформатораша автоматически болх бергболаш. Из предложени балха юкъейоалаяро дуккха электроэнерги кхою, шиъ совбоакх, 1548 сом ахча кходу.

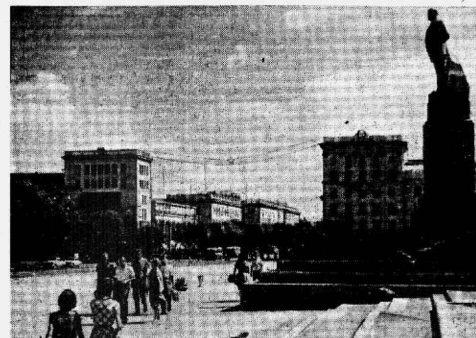
Заготовительно - сварочни цеха слесарий - резчикий бригада бригадира нов. Бунтышева ши рационализаторски предложени елар металл кходара тIаерзаяь. Уж юкъейоалаяр бахьан долаш 1121 сом ахча кхолир заводо. Завода рационализатораштa доккха новкъостал ду совета председатела нов. М. М. Магомадова кулгалдеча ВОИР-о.

ТолашагIа йола производственни методаш шоай производствана юкъейоалаярах партийни профсоюзни организацей кулгалхошца цхьана вай города кхыча машиностроительни предприятешкарча дикагIа йолча опыта школашка ух хьалхле делаю болхлойи инженерно - технически болхлойи. Иштта баха хиннаб тха болхлой тракторни прицепаш арахецача город Сердобске, Ростсельмаша заводе, Таганрогски комбайнови заводе, кхычахьа. Цигара хьайийца опыт тха завода юкъейоалайир цар. Масала, укх шера оаха юкъедоаладаьд прицепа цхьайолча узлашта контактни сварка елга. Цу гIулакхо торо хилийтар къахьегама овсарле лакхъе, узлаш дикагIа хьае. Цу тайпара сварка елга дика карадерзадаьд электросварщика З. Хасбулатова.

1965 шера хьалхарча ах шера завода коллективо толамца кхоачашъяьй керда техникеи толашагIа йола технологии юкъейоалаяра план.

Заводо арахеца продукци чIоагIа эшаш я юрта боахама! Цудухьа тха завод бокъонца эргаяьккха тоаергья, карадерзадергда минеральни удобренеши кIири дIа - юха йоаржаю сменни кузов хьаелга. Укх шерачул пхеза дукхагIа арахецаргья продукци.

Ю. ЯНХОТОВ,
Грозненски «Трансмаш» яхача завода керттера инженер.

КИШИНЕВ. Коталон майда тIара В. И. Ленина памятник. Н. Грановске сурт.

ГIишлонхочун Денна накъа болхаш

СихагIеи дарегIеи

Цхьа шуи ах шуи хьалха, яьса иллача моттиге, Надтеречни района Знаменское яхача юртa юкхе гIишлой балхаш дIадоладир «Чечингушводстрой» яхача треста СМУ-2 чуйоагIача № 4 йолча участко. Лоацача хана — 3 — 4 шера укхаза хьалъе лерхI бIарчча болхлой поселок. Из лоархIамера декхар кхоачашдара къахьегаш я дуккхача къамех болча нахах латтача участка барт тайна коллектив.

Цхьан шереи ах шереи баьча балха итогаш ялехьа са дувца безам ба гIишлош хьалъе тхо доладеннача хьалхарча беттащка хиннача халонех. Эггара хьалха тха балха новкъарле еш хиннар дар моттигерча болхлоех нонагIа бараш гIишлой говзал йовзаш ца хилари царех цхьабараш кхыметтел гIишлош хьалъеча вIалла болх баь ца хилари. Болх бешшехьа а цу наха гIишлой говзалаш Iома е езаш хилар тхо. ТIагIерттa царца болх бар бахьан долаш участка кулгалхой а мастерий а вIаштIехьдаьлар из декхар кхоачашде. ХIана гIишлош хьалъеча къахьегаш вола хIара болхло шоллагIеи кхоалагIеи разряд йолаш ва.

Тха участка болх дIаболабелар управлени чухургйолча цIенна лард йолларца, цунца цхьана дIадоладелар тхо механически мастерскеш хьалъе а, хIана аьлча уж ца хилча бизза пайда эца йиш яцар гIишлой техниках, ехача техникана ремонт е езар цар чу.

Цул тIехьагIа тхо хьалъе доладелар болхлошта салаIа кхоаленаш, столови, тика, 60 моттиг йола общежити. Уж объекташ ца хилча хьалъе йиш йолаш яцар керттера гIишлош.

1964 шера хьал а даь дIаделар оаха массе кхоачам бола бархI квартира йола ши цIа, йиъ квартира йола ши цIа, кхыйола гIишлош.

Цу тайппара, 1964 шера тха участко 100,1 процент кхоачашйир гIишлош хьалъяра план.

1965 шера тхо хьалде доладелар йиъ квартира йола вархI цIа, 50 моттиг йола берий беш, бархI квартира йола ши цIа.

ГIишлонхой денна накъа долхаш тха участка коллективо «Знаменский» яхача винсовхозе хьал а яь дIаеннай 60 моттиг йола берий ясли. ЗIамигача гражданашта дика совгIат да из. Цул совгIа, тха участко цу совхозе хьал а яь дIаелар производственни база, базана чуйоагIа укх тайпара гIишлош: 40 автомашик чухоьшаргйола гараж, 20 трактора лаьрхIа отар, 40 юрта боахама машин дIаоттае йиш йола кхоале, 90 квадратни метр материальни склад, совхоза контора лаьрхIа помещени.

Уж дерригa балхаш лоацача хана — 4 беттеи итт дийнахьеи чакхдаьхар оаха, вешта аьлча белгалъьяча ханал 20 ди хьалха.

ГIишлонхой денна сийна Наурски яхача станице хьал а яь оаха дIаеннай 50 моттиг йола кхы цхьаькха берий беш а.

Дерригa гIишлой балхаш технически хьалаш телха ца деши дикеи ду оаха. Къаьстта белгалъяьнна дика къахьегаш я Такуева ПятIамата кулгалдеш йола штукатурий бригада. Цо даьха толамаш белгал а доахаш, гIишлонхой денна сийна цунна яла оттаяьй ахчан кхоалагIа преми. Бригадо къовсам лоаттабу шийх коммунистически къахьегама бригада яха цIи тиллийтар духьа.

Белгалдаккха деза духхьашха укхаза балха енача хана штукатура говзал мара ПятIамата ца хинналга. Дукха ха ялалехьа хайра участка кулгалхошта къахьегам дукха беза саг из йолга. Цу хана денз бригадир йолаш хьайоагIа из. Цун бригадо хIара бетта план кхоачашъю 120 — 130 процент, хIаьта июль бетта план кхоачашъяьй цо 138 процент. Иштта толамаш даха вIаштIехьдоал бригада коллектива къахьегам нийса вIаштIехьбаккхарах, боагIача тайпара нах дIаюха нийсбарах, шоашта тIадилла моллагIа гIулакх бригадерча болхлоша дизза кхоачашдеш хиларах. Цун бригаде белгалбаьнна дика къахьегаш ба Магомадова Iайна, Валаева Бипий, Домова Людмила, кхыбараш. ХIара сменах норма 140—145 процент кхоачашъю цар.

Иштта белгалъяккха еза Духигов Эльмана кулгалдеш йола изолировщикий - кровельщикий бригада а. Шоашта тIабилла болх дикеи ханнахьеи кхоачашбу бригада членаша. Къаьстта дика къахьегаш ва Ахьядов Мутуш, Тайсумов Нумруди, Духилгов Усан, кхыбараш.

Шоай производственни заданеш тIехкхоачашъеш къахьет Андронов Сергея кулгалдеча каменщикий бригадо, къонача коммуниста Юсупова Нурадина сантехникий бригадо, кхыча бригадаша. Цу бригадаша хьинаре къахьегарах ворхI бетта план 108 процент кхоачашъе вIаштIехьдаьлар тха участка.

ХIанз тха участка коллективо ший берригa низ тIаберзабаьб ворхI шера план ханал дикка хьалха, вешта аьлча Сийлахь-боккхача Октябра 48 шу дузаш кхоачашъе, аьнна.

Г. ВИХЛЯЕВ,
«Чечингушводстрой» треста СМУ-2 № 4 йолча участка прораб.

САТЕМ БОАЦА САГ

Ер 7-гIа шу да, Наьсарен-Вокзалерча № 11 йолча гIишлой-монтажни управлене бетонщикий бригадир волаш Тумгоев Бахьаудина болх бу. Цу юкъа 180 эзар кубически метр бетон хьалъеттай цо ший бригадаца.

Бахьаудина бригада кулгалца еллача ларда тIа латт Наьсарен - Вокзалера «Электроинструмент» яхача завода керттера корпус, цу завода гIонна йолеи бытовии помещенеш, нах чубаха цIеноп, склад, «Электроинструмент» яхача заводаи трикотажни фабрикаи гонахьара карташ, лаккхара вольтни бIоагIашта йола опораш, трикотажни комбината ерригa керттера корпус, маькха завод, кхыяраш.

Бетони арматуреи ханнахьа хьа ца яхьаш моттигаш нийслойя а, хIара бетта план 110—115 процент кхоачашъю Тумгоев Бахьаудина бригадо. ЧехкагIа йистебаккха беза болх лу цун бригадага. Шийна тIадилла моллагIа гIулакх дизза чакхдаккхалца сатийна Iоховргвац Бахьаудин. Цудухьа «Электроинструмент» яхача заводе массане сал цунах «Сатем боаца саг».

Хьинаре гIишлонхо хиларал совгIа, из ва дика рационализатор а. Духхьал 1964-1965-ча шерашка еннай цо 6 рационализаторски предложени, царех 5 предложени балха юкъейоалаяр бахьан долаш 1650 сом ахча кходаьд производствана.

Боахамеи культурнии гIишлош хьалъеча лакхара хьокхамаш гойташ къахьегарахи района общественни политически вахаре хьинаре дакъа лацарахи Тумгоев Бахьаудина еннай парте райкомеи шоай управленеи 6 Сийлен грамота.

ХIана къаьстта хьинар айденна къахьегаш я коммунистически къахьегама бригада цIи яккхара тIехьа къовсам лоацабу цун бригада. Хьалхарча ах шереи 7 беттеи план толамца кхоачаш а яь накъа йоагIа из шоай цIейна-гIишлонхочун Денна. Дахо кхы а дикагIа къахьегаш, толамаш лакхдеш семилетка тIеххьара шу чакхдаккха дага ба сатем боаца саг керте латтача бригада бетонщикаш.

Сурта тIа: бетонщикий бригадир Тумгоев Бахьаудин.

Б. Тимурзиева сурти текст.

ГIишлонхоша лу совгIат

Денгара денга дукхагIа хулаш латт Шаьла района гIишлонхоша хьалъю керда гIишлош. Доккха, кердача хьисапех детта цIенош да «Грозпромстрой» № 3 йолча гIишлой-монтажни управлене болхлоша хьалдераш. Шоай цIейна сийленца накъа болхаш тIатеIIа къахьегаш ба уж хIанз Аргунерча болхлошта цIей хьатIакхачалехьа совгIат кийчде гIерташ. Укх деношка дIалургда цар 48 дезала лаьрхIа цIа. Чура цхьацца лоадам боаца балхаш мара дисадац данза, уж кхоачашдеш ба плотникаш Шабазов Султан, Хабиев Беталгири, Шавлаев Ширвани, кхыбараш.

— Деш долча балхий дикал лакха хилийтара къовсам лоаттабу оаха, — йоах гIишлонхоша, — хIана аьлча шера, шин шера балха а ца Iеш йIаьххача хана нах баха безаш ма дий уж.

Дуккха гIишлош хьалъеча къахьийгад н. Черепин Михаила кулгалдеча штукатурий бригадо. Дукха ха йоацаш йистедаьхад цар дулха комбинат хьалъеча тIеххьара балхаш.

Массаза лакха къахьегама толамаш лоахаш хьайоагIа бригада коллектив. Укх шера цхьа бутт дIабахабац план 100—120 процент кхоачаш ца еш. Къаьстта дика къахьег Морозкина Лидиас, Сосновская Капитолинас. Смена нормах 16 квадратни метр хьаха йоагIача цар даим 20 квадратни метр хьоах.

ЧIоагIа теркам тIабохийт бригаде хIара болхлочоа шоайла гарга йола массехк говзал Iомаяра, хIана аьлча моллагIа лоадам боаца хIама де дийзача кхыча бригадера нах беха безаш хул. Бригадерча наха штукатурий, плотникий, малярий говзал Iомаяьй. Цу гIулакхо дулха комбинат хьалъеча хана чIоагIа гIо дир балха овсарле лакхъяра.

ХIанз наха чубаха цIенош деш я коллектив. Тхоай низ кхоачар дергда оаха, йоах гIишлонхоша бахархошта ханнахьа сийрдеи хозеи цIенош хьалдара.

М. АЛАНОВ.

Партийни хроника

Республика партийни организацеш кийчлуш я хIанз шоай отчетно - хоржама собранеш е. Селхан, самардийнахьа КПСС Октябрьски райкомо цу деша хетаяь юххьанцарча партийни организацей секретарий семинар йир. Партийни собранеш миштa дIаяхьа еза, малагIа лоархIамера дешаш къоастаде деза цига, партийни собраней хургйолча составах лаьца къамаьл дир КПСС Грозненски горкома оргoтдела заведующе Н. И. Полякова.

Парте райкома хьалхарча секретара Н. И. Костюченко гулбеннарашта дIайовзийтар партийни собранеш яра графикаш.

* * *

КПСС Урус - Мартана райкомо яьча юххьанцарча партийни организацей секретарий семинаре дийцар кхо дош. Партийни дешара сета кердача шера кийчо яра района партийни организацешта хьалхашка латтача декхарех лаьца къамаьл дир парте райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Джабраиловас.

Семинаре шоай партийно - организационни балха опытах лаьца дийцар «Горец» яхача совхоза партбюро секретара Адсаламова, Мичурина цIерахча совхоза парткома секретара Изнаурова. «Красноармейский» яхача совхоза цхьоалагIча отделене партийни организаце секретара Заурбекова.

Семинаре дакъа лаьцарашта дунеи халкъашта юкъерча гIулакхех лаьца лекци йийшар КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитела нов. Лина.

* * *

Укх деношка КПСС Шелковской райкомо йир женсоветий председателий семинар. Цига хьийха баьхка бар колхозий, совхозий, предприятей, учрежденей юххьанцарча партийни организацей секретараш, юрта Советий секретараш.

ЧIоагIа теркам тIабахийта ладийгIар гулбеннараша «Советски кхалнаьха бокъонах дола законодательство» яхача юриста Лебедко йийшача лекцега.

Дунеи халкъашта юкъерча хьалах лаьца лекци йийшар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела лекторски группа кулгалхочо Губина.

ТОЛАМАШ СОВДОАХ

ДукхагIа шура яккхара беррига шоай низ тIабахийта къахьегаш ба укх деношка Шелковской района Кирова цIерахча колхоза хьайбаш леладераш. Якье хьалха боагIа ферма дикагIбола доиркаш Буханцева Вера, Исраилова Исайла, Габараева Елизавета, кхыбараш. ДукхагIча хана царга хул дикагIа хьокхамаш дахарах кара кара тела цIе вымпелаш. Юкъера лаьрхIача 1300 — 1330 килограмм шура яьккхай хIанзале а ферме беттача хIара IаттагарIа. ХIаьта дикагIа болча доиркаша кхы а дукхагIа яьккхай шура.

ВIаши гIо а деш, гучадьина кхоачамбоацараш дIа а доахаш, берригa коллектив барт болаш хиларах вIаштIехьдоал лакха хьокхамаш даха, ха геттара йIайха яле а тIаетталуш латт шура.

Май беттага кхаччалца муж тийлар деттача доаханна. ДIахо баьцаш шортта хиларах ца тела лаьрхIар из. Цул тIехьагIа шура лакхъенна массехк ди даьлар, тIаккха юхаметта эттар из. Бакъда, июнь бетта тIеххьарча деношка кIезигъелар эрий тIаьнна баьцаш, ха геттара йIайха латтарах. Хьайоккхача шурийна Iаткъар из. ХIаьта дIайийна баьцаш а доаханна шортта дIатела тоъаш яцар колхозе.

Хьайоаккха продукци лох ца ялийтара сарцагIбаьлар доиркаши беже Iуйи, юха а муж тела лаьрхIар доаханна. Цо тоадир гIулакх. Юха а белгтала тIаеттаяла йоладелар шура. Июнь бетта тIеххьарча деношка 3350 — 3380 килограмм мара ца йоаккхаш хиннача хIанз хIара денна 4200 — 4250 килограмм шура йоаккх ферме. Иштта лакхъеннай продукце хьоакал а.

ХIанзчул тIехьагIа кхы а лакхъе йиш я хьайоаккхаш йола шура, хIана аьлча, хьалхарча юхьите хинна кхоачамбоацараш дIадаьккхад ферме. Керттера да ферма гонахьа 400 гектар гаргга рожи, суданкей, кхыйола баьцаши дIаер, Iурен сарен доажаду цига доахан, ди дIоахделча кхоаленашта кIала а лаьхке сийна доакъараш дехк царна. Цхьаккха тIадам юхе ца буташ цIенъяь шура Iояккхара вIаши тIахьожам лоаттабу доиркаша. Иштта къовсам лоаттабарах пачхаьалкхенга шура йохкара шера план 74 проценти ворхI бетта план 126 проценти кхоачашъяьй ферма коллективо.

Продукци лакхъяра дIахо а уйла еш ба колхое. Ка бола ялаташ чуийца доаллашехьа а сихха ча дIа а доаккхаш лаьтта аха боламела укхаза механизатораш. ХIанале а аьхад цар 1600 гектар гаргга лаьтта. Цу гIулакхо торо хилийтар план 350 гектар мара йоацача 800 гектар пожнивной хьажкIаш дIае.

Макхаш а даьха кхай шорала а дIоахала а массехказа культивапи яьй хьажкIашта, Iунал дарга хьежжа дика хьахиннай уж. ХIанзчул тIехьагIа массехк ди даьлча доахан тIа а лехкаш юае мегаргйолаш хургъя хьалха дIайийна пожнивной хьажкIаш. Гурралца тоъаргъя уж хьайбашта юае. ХIаьта цу 800 гектарах 200 — 250 гектар хьажкIаш силоса чуэца а лерхI гурахьа.

Цул совгIа, Iалашдаь доалаш латт колхозе гIожа доакъар, дика лел укхаза силос кийчъелга а. Лоацца аьлча цхьан шерен ах шерен хьайбаьита даьал доакъараш Iалашдергда боахамо. Цо торо хулийтаргъя итташ тоннаш шура планах лерхIачул дукхагIа йикха.

И. ХОЛМОВ.

ШОРТТА ХУРГДА ДОАКЪАР

Массехк шу да тхи совхозе кургании хьисапе силос йолла. Цу гIулакхо торо хулийт силос йоллалга аттача дакъка, къахьегам кIезигагIа дIабахийта, доакъарга дIабода мах лохбе. ДIадахача шера 9 эзар тонн силос еллар совхозе кургании хьисапе. Укх ханага яьннай ца силос ца таллхаш. Укх шера а цу хьисапе силос йолл оаха.

Керттердар да кургании хьисапе силос йоллача хана гусеничии тракторашца моша хьажкIаш лерттIа IотоIаелга. Лакхара дикал йола силос кийчъе йиш яц ший ханнахьа моша хьажкIаш чуэцарца, уж кагий атарца, лерттIа IотоIаярца мара. Нагахьа санна дика Iо ца тоIаеш йитача, лакклу силоса юкъера температура, чам бов, вепта аьлча питательни веществай низ бох.

Силос йоллача хана къаьстта дика IотоIабу оаха мошача доакъара хьалхара тIоа. ДIахо а иштта теркам беш IотоIаю силос. Цу балха тIа оттаяьй Укашев Ахьмадеи Сулейманов Махьмадеи лелаю ши гусеничии трактор. Цкъа хьалхашкара скорость оттаеш, тIаккха тIехьашкара яр оттаеш цахалдаш IотоIаю цар силос. Иштта болх беш хилча совнагIа го бахац тракторо юха хьувзаш. Тракторех цхьанне хьалтокхаю хьажкIаш яхьаш сиа транспорт. Ши шегIа хьажкIаш Iейоассаергйолаш кийчъяь я транспорт. Силос лерттIа IотоIае йиш хул хьажкIаш дика дIа-юха нийсийча. Из болх беш ба Исраилова Нати, Исаева ЗулпаI, кхыбараш. Дика къахьег цар.

Дийнахьи буси болх бу оаха кургании хьисапе силос йоллача. Бийсанна, комбайнаша болх ца беча хана, са хиллалца силос IотоIаеш хул гусеничии тракторашца. Цу дерригнеша торо хулийт кийчъеча силоса дикал лакхъе.

ЧIоагIа лоархIаме да силос йоллача моттига тIа цахаддаш хьажкIаш хьатIаозар. Из болх дика вIаштIехьбаьккхаб тханцига. ХIара денна шин комбайна кIалхара хьажкIаш хьаозаш лел 10 автомашина. ХIара водитело 8—10 рейс ю, 30 тонн хьажкIаш хьа а озаш. Шоашкара хьокхам а гойташ къахьегаш ба тха боахама новкъостала бахкийта «Севкавстрой» транспортни контора шофераш Расаев Адлан, Абдулкадыров Адам, Дымченко Владимир. Цар массане тIеххоачашъю шоай балха нормаш. Цудухьа каст-каста премеш эц цар совхоза дирекцегара.

ХIанз моша хьажкIаш чуэцаш ши комбайн я. Уж лелаю трактористаша Арсамаков Вахидеи Дадаев Балаудеи. Гидравлически устройства новкъосталца шоаш лелаю цар комбайнаш. Укх шера дика хиннай силоса лаьрхIа дIайийна хьажкIаш. Цудухьа кхоалагIча скоростах болх бу агрегаташа.

ХIанз сухалбаь чуэцаш латт Арсамаков Вахьида кулгалдеча звено участкера силоса лаьрхIа дIайийна хьажкIаш. Звенос дош деннад хIара гектара тIара 250 центнерал кIезигагIа йоацаш моша хьажкIаш чуэца. Цу звенос дIайийначa 127 гектарах хIанзае чуийца яьннай 40 гектар гаргга хьажкIаш.

Механизаторий болх лакхара овсарле йолаш хилийтара дерриrа хьалаш вIаштIехьдаьхад совхозе. Кхай тIа пар болх беча моттиге дIахьу тракторашта заправка яра эша доагорий хийи. Ший ханнахьа бIайха кхача буъ механизатораша. Цу тайппара, сеца ца латташ болх бу техника. Комбайнераша Арсамаков Вахьидеи Дадаев Балаудинеи хIаране цхьан дийнахьа 100 тонн моша хьажкIаш хьокх. Балха нормаш дикка тIеххоачашъю цар.

Автомашина тIа моша хьажкIаш хьатIайоттача белгалбаьнна дика болх беш ба Абдулаев Супьян, Арсамаков Ювсап, кхыбараш.

Моша хьажкIаш чуэцача иштта дакъа лоацаш ва механизатор Витаев Халад а. Цо чуэцаш йола хьажкIаш дIаоз 2-ча отделене шурий товарни ферма доаханна юае. Укх деношка кхы а ши комбайн оттаергья моша хьажкIаш хьакха.

Укх шера йоагIача планах тхо кийчъе езаш да 9 эзар тонн силос, хIаьта оаха лаьрхIад 12 эзар тоннал кIезигагIа йоацаш силос йолла. Шортта доакъар Iалашдича хоалам боллашта лакхлургья доахана продуктивность.

Соахка тха боахама хьайбаш леладераша юккъера лаьрхIача 284 килограмм лакхйир хIара кхоабача IаттагарIа йоаккха шура, цул хьалха дIадахача шераца нийсйича. Соахка укх хана хиннaчунца нийсйича 355 килограмм лакхъеннай укх шера деттача доахана продуктивность. Хьайбаш леладерий цу толамаша гIаддуг тхо. Доаханна лаьрхIа чIоагIа доакъарий база йиллара цар хьегача къих хьахула беркат да уж толамаш.

Н. КУЗНЕЦОВ,
Грозненски района «Ермоловский» яхача совхоза керттера агроном.

Сурташ тIа: 1). кургании хьисапе силос йоллача. 2). Комбайнер Дадаев Балаудин.

В. Юнцевича сурт.

ТIЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ ПЛАН

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра низи хьинари ца кходеш къахьегарах хьайбай продукташ яхара ворхI бетта план дикка тIеххоачашъе вIаштIехьдаьннад Наурски района хьайбаш леладерий.

Къаьстта дика толамаш даьхад «Терский» совхоза доиркашеи бежа Iушеи. ВорхI бетта план дукха тIеххоачашъярал совгIа дIадахача шера укх ханналца яьхача продукташца нийсйича 860 центнер дукхагIа яьккхай шура, дулх — 530 центнер, гуллад 220 эзар фуъ, хIаьта тха даьккхад 400 центнер.

Иштта дика хьокхамаш даьхад Ленина цIерахча, «Россия», «ЦIе байрахх» яхача колхозий хьайбаш леладераша.

Къаьстта тIаеттаяла йолаелар шура укх шера бIаьстий дена. Дика накъа даьлар хIара хьайбай фермана гонахьа тайп-тайпара доакъараш дIа а дийна цар тIа доахан доажадар. Из бахьан долаш еррига районе хIара Iаттагара йоаккха шура 140 килограмм совгIа лакхъеннай соахкарчул.

ХIаьта пачхаьалкхенга екха шура ши эзар центнер совгIа дукхагIа я соахка ворхI бетта района боахамаша ехкачул. Боахамашта юкъе пачхаьалкхенга шура йохкара хьалха йоагIа «ЦIе байрахх» яха колхоз.

Тешаме да района боахамаша хьайбай продукташ яхара темпаш тIайоагIача хана кхы а лакхъергхилар, хIана аьлча, из кхоачашдара эша еррига торонаш йолаш я, цул совгIа низи хьинари ца кходеш къахьегаш ба доиркаши бежа Iуйи.

И. ГОРОБЕЦ,
Госстатистика райинспектор.

Къахьегамхоша тхога язду

ХАЛАЧА ХЬАЛА ТIА Я ШКОЛА

Юкъерча Ачалкхерча № 15 йолча юххьанцарча школе массехк шера вIаштта кхаь сменах хьех бераш. Классий кхо цIа марадац цу школе, хIаьта деша уха бераш хIара шера дукхагIа хул. Иштта дIадахача дешара шера школе 160 дешархо вар, хIаьта хьатIадоагIача дешара шера деша ухаргдолаш дIаяздаь 180 бер да.

Юххьанцарча школе деша дагIа бераш кагий да, царна чIоагIа хала да сайрийна баьдеча улицашка гIолла хоттах деша аха.

Воча хьала тIа я школа чуйола здани а. Учительске а классаш чуйолча цIеношка а йоачан йолча хана хаддаьза тховна ладар чух. ЛерттIа бераштa хьеха торо яц хьехархой. Вай мехка советски Iаьзал эттача шерашка сихха хьалъяь школа я из, укхаза бахача боккхача наха дагадагIац цу здане тхов хийца.

МалгIабика гороно заведующи А. И. Сотникови, горисполкома культура отдела заведующи К. И. Зыскуноваи юкъе а йолаш горкомхоза комисси хилар укхаза укх шера.

Гаргарча хана школана капитальни ремонт яза яргъяц, аьнна соцам баьб комиссе. ТIаккха школана е езача капитальни ремонта проектни смета а оттайир. Оттаяьча сметах ремонта 4062 сом ахча эш, цхьабакъда, хьожадаьр 1000 сом мара дац. Цо хьахьокх ух шера а школана йоагIаш йола ремонт хург ца хилар а хьехархойи берийн лерттIа занятеш дIаяхьа торо хург ца хилар а.

Юкъерча Ачалкхерча школана ремонт яра цIенхоштта теркам тIабахийта деккарийла я халкъа дешара городской отдел.

А. ГАДАБОРШЕВ.

ДИКА САЛОI

...Iуйре. Сатийна я гонаIьа. Массарел хьалха хьалгIайтта повараш мара бац бIаргагуча. Укх сахьате столове хьачудоагIаргдолча тхоай цхи бIаь совгIа долча бераштa даа хIама кийчдеш да тхо, — йоах повараша Т. Дедынскаяси Е. Греховаси.

Из дувцаш тхо дагIача гIолла пионерски горн бе а йоаллаш цхьа кIаьнк хьатIавера тхона. Из вар Колбасин Коля. Аз цхьанне массава хьалгIоттавергва, — йоах цо. ХIаьта, ше аьннар дукха ха яладехьа кхоачаш а дир.

Таханара цхьа ди бераша миштa дIахьоргда хьажа «Раздолье» яхача пионерски лагере Iийр со.

Физзарядка, туалет, пионерски линейка, завтрак... Из да цIаккха а хувца ца луш денна-ден дулар. Цул тIехьагIа долалу дийнахьара тайп-тайпара вахар.

Цхьабараш спортивни площадке футболах, волейболах, баскетболах ловзаш, шоллагIбараш массови площадке иллеш, халхараш, тайп-тайпара ловзараш Iомадеш, кхоалагIбараш хи тIа лувчаш, книжкаш дешаш, радиога ладувгIаш бIаргаго йиш я лагере.

Цу дерригнена чIоагIа раьза да бераш, цхьабакъда, къаьстта дукха еза царна походаш, экскурсеш. Каст-каста ух уж экскурсешка.

Масала, хIанз а со цига волаш кхаь дийнахьа походе а хинна цIабаьхкар пионераш.

Иштта сакъердаме дIахьо шоай вахар Урус-Мартана районе уллача «Раздолье» яхача пионерски лагере салоIача пионераша.

А. КАРДАШОВ.

ЮРТАХОЙ ЙОАКХО ЕШ

Ши шу да Бариев Ювсап Наьсарен района Яндарерча юрта Совета председателалла болх беш вола. Цо дика кхетаду депутата хьалхашка латта доккхий декхараш. Юрта бахача наьха вахара хьалаш тоадара ший низ а хьинар а кходац Ювсапа.

ХIанзалца лакхача босагIа хьалтIадоахаш, гаьнар хий кхухьар юртарча дуккхача наха. ХIана дика совгIат кхьачад юртарча нахага. Юрта водопровод йиллай.

Массанахьа электрически лампаш чуйоахкилга вIаштIехьдаьккхар Бариева. Деха наькъаш тоа а даь шиннахьа транспортнии массехк гIашлойи тIаьш а техкад юрта.

Тоалуш, хозлуш йоагIа юрт. Тишденна цIеноп даьгIача моттиге еттача кирпишках хьалдаьд сийда, сапаргIата шиъ цIа. Дика совгIат да из дорашта, почта болхлошта, библиотека.

Хьалха воча хьала тIа бар дорий пункта болх. Карабулакерча е Наьсарен-Вокзалерча больнице аха безаш хулар цу юртара нах. ХIанз из де дезаш бац уж.

Юртарча нахаца кхетама болх беш хьавоагIа Бариев. Пачхаьалкхенна ханнахьа налогаш дIаялларах унахцIенонах, иштта кхы а тайп-тайпара беседаш ю Ювсапа юртахоша.

ХIанз кхашкара балхаш сихденнача хана сатийна вагIац депутат. Из гo йиш я юрта Совете, Яндарерча отделене кхашка. МТФ хьайбаш леладераш болча. Ялаташ чуэцаш боахкаралца беседаш ю, юрта боахам лакхбара КПСС ЦК мартовски Пленумо даь соцамаш дIадовзийт.

СолоIача хана къахьегамхошта деша керда газеташ, журналаш, иштта кхы мел эшар а хул ший ханнахьа. Цул совгIа культстане пенгазеташ арахецача новкъостал а ду Бариева.

— Ер санна йолча хана сатийна Iе йиш яц. шийна дулур хьаде декхарийла ва массавар а, — йоах Ювсапа, — са моттиг наха къахьегача я.

Бакълув Ювсап, хIана ялаташ чуэцара балхаш сихденнача хана я а я хIаране моттиг кхай тIа.

Иштта Бариев Ювсапа карагIдийнна дукха гIулакхаш хьахьокха, из хьинаре хилара масалаш дуккха а да.

Цудухьа юртахоша цун сий а ду, цун карагIдувлача дикача гIулакхех баркал а оал.

Хь. ВАЛАЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

НАЬХА ГIУЛАКХА—ДАИМ КИЙЧА

Андреевски долина яхача поселке бахача дуккхача наха вовзаш ва Сийлахь-боккхача Даьхен тIема инвалид Акиев Юша. Наха чIоагIа сий ду цун, боккхачар а зIамигачар а безаме оал цунах «Дядя Юша».

Сийлахь-йоккха Октябрьски революци ялалехьа баьхкар Юший дай лоамар городе баха. ГIалгIай Акиевгlар укхаза бахача эрсаша шоай цIен нах санна тIайийцар. Цу хана кхо шу мара даланза вар зIамига Юша.

Шераш дIаухар... Вахар дезаш, сакъердалуш, нахаца дIайийна вола кхелета зIамига саг кеп йола къонах а хинна дIаэттар. Эхь-эздел долаш, нахаца безаме, къахьегам безаш вола Акиев Мусий Юша дег тIара дукха везар поселке баьхача берригача наха.

...Хьаэттар Сийлахь-боккха Даьхен тIом... Коммунальни боахаме грузчик вар Акиев Юша цу хана. Ткъаь ворхI шу даьнна дар цун, дегIа дика могаш, тIах аьнна вар. Эгтара хьалхарчарца тIемахой форма тIайийхар цо, тIем тIа вахар.

Ше накъа воаккхаш вокзале хиннача доттагIашка, гаргарча нахага цо аьлар:

— МоастагI яйшача мара — цIенгахьа верзаргвац со...

...Сталинграде Паулюса немецки арми йохаеш. Ростов-на-Дону, Донбасс, Украина, Молдави, Румыни мукъайоаккхача ший хьинари сан ца кходеш дакъа лаьцад солтечо Акиев Мусий Юшас...

...1945-ча шера апрель. Будапешта штурм ю! Укхаза чIоагIача тIем тIа хала човнаш хул салтечоа нов. Акиева... Салте Акиев Армерара цIа хьожавеш укх тайпара заключени ю тIема-гарнизонни дорий комиссе: «Бокъонца вола инвалид. ДегIа могаш ца хиларах масса хана Iунал эшаш хург ва...».

ХIанз цIагIа ва Акиев Юша! Даар, малар, мел эшар да. Хьаштдале бIаргчача деношка вижа алла йиш я. Цхьанне а новкъа хIама дац! Иштта дIабахар бут, шиъ... кхоъ... ЗIамига волча хана дена болх бе Iомавенна вола Акиев Юша моллагIдаь а паI ца деш цIагIа вагIа сатем болаш вацар. Наб ца кхеташ хала хьувзар из. Фу дича бакъахьа да?..

—А, дIахо иштта ваха могаргдац! Райсобесе а ваха моллагIбале а цхьа болх бехаргба!...

Заводской райсобесе тIема инвалида Акиева Юшай дехарга дика ладийгIар.

— Пенсех кхоачам хилаций хьона? — хаьттар цунга.

— Пенси-м тоъ, бакъда, паI деш ца хилча бокъонца дола вахар-м дац... Дийна воллаше а нахах къоаставаь хул-кха, фу бахьан долаш?

— Фу дерга оаха хьона? — сихбелар райсобесе. — Хьо когаш боацаш ва... гIажамашца мара леладац! Аьрда кулг а чолакх да! МалагIа болх дургба хьона? — фуннагIдаь а шоаш яхачунна нов. Акиев тIаверзаве гIертар социальни Iалашон отдела болхлой.

— Болхи? МоллагIа а хьаба... дворникалла, хаьхолла, моллагIа а сога булургбар, со нахаца хургволаш...

Хьаштдале цу балхах алапи а ма да... новкъостий! Кхетадой оаш балхага, нахага сатессад аз... Царех дIаккхета новкъостал де сона... яхаш райсобеса болхлошка дехар дора нов. Акиевс.

...Цу хана дена ткъаь паI шу даьннад. Дерригача советски халкъаца цхьана фашистски Германел котдаьнна ткъо шу дизар дездир тIема инвалида Ю. М. Акиева а. Дукха хана дена баркъа дика леладеш, тIемахо санна аккуратни волаш Андреевски долина яхача поселкера ше арми вахалехьа болх беш хиннача коммунальни боахама объекташта ха деш ва тIема инвалид Ю. М. Акиев.

Укхаза да ва Мусий Юша. Ший дего хьахьеххача бесса нахаца гIулакх леладеш, эшача хана гIо-новкъостал деш ва из...

...Уллув ваха лоалахо цамогаш хилар. Сесаг балха яр. ЦIагIа саг вацар. Из ха ма хай а сиха новкъостала вахар Акиев Юша. Лор вех, даа хIама кийчду, аптеке молхаш я саг вохийт...

ХIаьта, укхаза Акиевс дег тIара деча Iунало молхаша санна гIо ду унахочоа.

Ма дукха уж тайпа гIулакхаш нийсденнад Акиев Мусий Ющай вахаре.

Дошо саг, — оал Ю. М. Акиевх наха. Йокка сийле йолаш я цу дог цIенача, къахьегам дукха безача, сага цIи.

...Ше хала лела везаш инвалид вале а наха юкъера ший дега езаш йола моттиг хьа а кораяь массанеца цхьана къахьегарий мугIарщца ва Акиев Мусий Юша.

Ф. КОРОТКОВ.

Массанена хьокхам тел

Грозэнерго яхача управлене помещене чу я диспетчерски пункт. Вай республикерча еррига теплоэлектроцентралашта кулгалдеши промышленни предприятеш электрически энергеца Iалашъярга хьожаши я диспетчерски пункта коллектив. Дийнахь а бус а шоай вахте дика латташ ба диспетчераш. ЧIоагIа лоархIамеи бехктокхамеи болх ба цар бар, цхьайолча хана цар шоаш лархIа дезаш хул электроэнерги дIа - юха екъара гIулакх. Диспетчерски пунктах электростанце дог оал болхлоша.

Цига даим балха тIа хьалха латташ, ше бахьан долаш цкъа хьовзам ца хулийташ хьавоагIа диспетчер Серченко Петр Анисимович. Ткъаь итт шу совгIа ха я цо цига болх бу. Цу юкъа ший опыт дIа а луш дукха нах кхетабаьб цо ший балхах. ХIанз балха тIа хьалхалатташ ба царех цхьабараш, чIоагIа баркал йоах цар шоаш балхах кхетабаьча шоай хьехархочоа. Каст-каста цо деча хьехамашка ладувгIаш, царех пайда эцаш ба цо специальность Iомаяь болхлой а.

Петр Анисимович вахте латтача хана кхерам бац балха тIа хьовзам хилар, цун участок даим тешаме хул,— йоах Грозэнерго болхлоша. Из да а да иштта. Из цига балха веча дена цхьа моттиг хиннаяц цун балха тIа гIалат ваьнна. Новкъосташца Iымерза, ший опыт царна дIалуш, эшшача новкъостал деш хиларах чIоагIа сийлу цун энергетикаша. Иштта дика къахьегаш хьаварах Грозэнерго кулгалхоша цунна еннай ткъаьх совгIа Сийлен грамота, цун къахьегама книжка тIа дIа а яздеш дуккказа баркал яьхад, ахчан премеш тийннай.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ТIАДИЛЛА ГIУЛАКХ ДИКА КХОАЧАШДУ

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъеш дог гIоздаьнна болх бу тха партийни организаце коммунисташа еррига производственни участкашка. Коммунисташ балхаш тIа боагI-боагIача дIанийсбара доккха новкъостал ду отделенешкеи бригадашкеи вIашагIтехача партийни группаша. Партийни новкъосталца дукха дикагIбола производственникаш хьаийбаьб парте. Отчетно - хоржамий собранеш хинначул тIехьагIа парте члений кандидаталла хьаийцав 26 саг. Царна юкъе ба бригадираш, боккхагIбола жа Iуй, боккхагIбола скотникаш.

Болх дика бу партийни группай кулгалхоша Муртазалиев ХIарона, Ибрагимов Салмана. Цар группашцарча коммунисташа белгалбоалаш дика болх бир ялат чуэцача хана. Масала, КПСС члена Актулаев Вахас, Абуев Абдуллас, Албастов Султана «СК-4» яхача комбайнаца норма 12 гектар йолча сменах 24 гектар а кхы дукхагIа а кIа хьокхар. Партийни группаша тIагIертта коммуниcташтеи парте боацараштеи юкъе болх бар бахьан долаш халача моттигашка доллашехьа ший ханнахьа а ца дойташ а чуийцар 3051 гектар кIа. Планах 3700 тонн ялат дала дезача 3802 тонн кIа дIаделар пачхаьалкхенна. Ялат чуэцача хана еррига хьатташка, станашка хаддаза агитационни болх бир партийни группаша шоай низаца. Ялат чуэцача хана бригадашка кхетама болх бе дIахьожабаьча коммунисташа М. Хасемикова, Н. Умалатова, Л. Сайдулаева, кхычар дика лелайир гойтара агитаци, ханнахьа лекцеш, газеташ, журналаш дешар, «молнеши» къахьегама листокаши зрайоахар. ДикагIболча механизатораштa цIе вымпелаш, ахчан премеш телар. Хьалхашка латта декхараш чакхдахара чIоагIа новкъостал ду партийни группаша партийни организацена.

У. ПАШАЕВ,
Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза партбюро секретарь.

Къоал даьрашта — таIазар

Ялат чуэцача дика болх а баьб, хIанз беш а боахк кхашкара къахьегамхой. Ялат — вай рузкъа. Антиобщественни элемент из хиларах тарра, цIенкаштта бехктокхаме оза веза халкъа юкъарча рузкъанна тIакхувдар.

Хала хете а, хIанз а тIехьа нийслуш ба ялатах ка тоха гIертараш. Царна юкъе нийслу ялат чуэцача дакъа лаца вIалла аьттехьа ца боагIараш а хIаьта иштта ялат лочкъадар духьа из чуэцаш боахкача наха юкъе а баха тийша болх лелабераш а. Шоай бIеха уйлаш кхоачашъяр духьа, ялат чуэцача, комбайнашта кIалхара ялат хьатташка хьаозача кхы балхаш деча хул уж. Цу нахаца къовсам лоаттабу къахьегамхоша, Iаьдала органаша.

Нагахьа санна шоай доалахьарча транспортах, (автомашинех, мотоциклех, говр - вордах) пайда а эцаш ялат лочкъадаь дале суд яь ца Iеш, из транспорт а цар доалара йоакх Iаьдало.

Ялатах ка тоха дагайараша хьалххагIе а «клиенташ» лох шоащ, лочкъадаьр маьхала даккхара. Иштгача моттигашка, законах доагIача тайпара, лочкъадаьраш санна бехктокхаме оз ялат ийцараш а.

Иштта теркаме лоаттаде деза, дахьаш воагIаш хьалаьцар санна ялат лочкъадаьр а из лорхIилга. Масала, ший доалахьарча транспортана кхай тIара ялат дахьаш воагIачара лаьца саг е, цхьаккха документ а доацаш белгалъьча маршрута тIара а ваьпа кхай тIара ялат дахьаш воагIаш лаьца автомашина водитель е ялат чуэцача машина тIа болх бу механизатор а, ялат лочкъадарах бехке бу. ФуннагIа цо дувце а, следстве органаштеи судаи хьалхашка бехка кIалхара воалалургвац из.

Укх деношка халкъа суда хьалхашка оттаргба Мичурина цIерахча совхоза кердача кIина 760 килограмм лочкъаяь «Чечингстройтранса» шофер В. Мутаеви, 100 сомах цунгара кIа ийца А. Батаеви. ФуннагIа даь бехка кIалхара вала гIертар Мутаев, кIа лочкъадаьча моттиге ше хьа ца лацар бахьан а увттаеш. Цхьабакъда, из а Батаев а бехке хилар дизза бакъдаьд следстве.

ХIаьта а, хетт цхьайолча элементашта, гуча ца боллаш шоаш бусург ма бий, аьнна.

1965-ча шера 18-ча июле 1070 килограмм керда ялат корадир Урус-Мартана юрта вахача Д. Алдамова коа чухьнахьарча кхоален кIала латташ.

Цу дийнахьа Урус - Мартана вахача А-А. Алдамова цIагIара хьалаьцар лочIкъадаь 2360 килограмм керда кIаи 1140 килограмм мукхи. Лакхе белгалбаьхарий уголовни дешаш укх гаргарча деношка дIачудохийтаргда халкъа суде.

Х. АХМЕТОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР-а МООП-а Урус - Мартанерча следственни отдела следователь.

ПЛАНЕТА ЕРРИГАЧА МИIИНГАШКАРА

ЙОХАЯЬ ЧУЯЙТАЙ 69 СТЕРВЯТНИК

ХАНОЙ. Вьетнама Демократически Республика Гержашца къийчlаьча пизаца июле йохаяь чуяйтай 69 американски самолет, яхаш хоам бу Вьетнамски информационни агентства. Цу бетта, белгалду агентства, илен воалаваьв 6 американски летчик.

ПАРТИЗАНАША ЕТТ

НЬЮ-ЙОРК. Къулбехьен вьетнамски партизанаш 1 августе сатоссаш чухьийлхаб Сайгонагара 390 километр къилбаседа - малхбоалехьа ухкача марионеточни бIун кхаь поста. Ассошиэйтед Пресс яхача агентства белгалдеш махиллара, чухьийлхача партизанаша минометаш йиитта толхадаьд машиннаькъа тIийн мехка къулбехьарча лоархIамегIа болча тIо-наькъ тIара тIийн.

Цу"агентства хьахойташ махиллара, шоатта дийнахьа Сайгона къулбехьа кхы 11 аванпоста а дов даьд партизанаша.

ДА-НАНГА ТIАКХОАЧЧАЧА

ЛОНДОН. Къулбехьен вьетнамски партизанаша Да-Нанг яха американски база Да-Нангагара къилбеседехьен къулбехьен ухкача Фу-Лаерчен Чу-Лаерчен американски латтача форда гIашлой гарнизонашца ювзаш йола лаьтта гIоллара коммуникацеш тийдай.

ХIанз 9 эзар бола американски салтий гулбеннача цу йоккхагIа йолча тIема базагара къилбаседехьарча 25 километр бIаьхача автомобилий наькъ тIара тIий эккхийтад партизанаша. Рейтер яхача агентства хьахойташ махиллара, къулбехьара Да-Нанга тIакхоаччачара моттигаш хьалхагIа дIахоадаяь хиннай.

ЙОККХА ПРОГРЕСС

КАИР. Революци хинначул тIехьагIа дIададахача шерашка йоккха прогресс яьй ВIашагIкхийттача IарбIий Республика, аьннад пресс-конференце ОАР экономикан арахьарча торговлен министра Лабиб Шукейра. Египте чаккдаьхад Суэцки канала, банкашта, страховане компанешта национализаци яр санна дола лоархIамера хувцамаш, феодалашен къаьст-къаьста болча предприятей даьшен халкъа эксплуатаци елга дIадаьккхад, бахаш болча наьха вахара хьал лакхдара дола гIулакхаш чакхдаьхад.

1952 шера денз 1964 шерата кхаччалца ОАР экспорта дукхал цун маьхага диллача 150 миллион египетски фунтагара 265 миллион фунтага кхоачаш лакхъеннай. Къамаз производствай къама тIабоагIача пайдани дукхал шоза дегIаснай.

ШИЙ ЛОIАМЕРЧА ДАГОМЕ" ПХИ ШУ ДИЗАР

КОТОНУ. 1 августе дагомейски халкъо торжественно белгалдир шиймохк ший лоIаме хилар дIакхайкадимча денз пхелагIа шу дизар. Котоне тIема парад хилар, дукха а нах юкъе а болаш демонстрацин лийлар. Хьайийлай «Котону ярмарка» — шийн лоIаме долча дагомейски халкъа иxе шера дуденнарий дуккхьашхара къама выставка. Торжественни лоаттаме операнеш йолайир Котону порто.

Дагомейски Республика ший лоIаме хилар дIакхайкадиича денз пхелагIа шу дизара цIей деддеча бaьхкаб дукха а доазол дехьара хьаьший.

Радиога гIолла къамага ше послани еш республика президента Суру-Миган Апите аьлар, африкански континент сецца колониальни лоалах мукъаьяьккха хила еза, аьнна. Президента тIахьийхар массане а гера дIадаккхара, тIаккха мукъадоала рузкъаех мела дегIадаьхкача мехкашта новкъостал дара пайда а дцаргболаш. Суру-Миган Апите белгалдаьккхар цхьаннех а дIа ца кхетара политикана Дагомея тешаме хилар.

ЛОАЛУРГБОАЦА МУХЬ

ЛОНДОН. «Обсервер» яхача газето редакционни статья тIа тIахьех Англега лоалургIоаца тIема расходаш кIезигьяра.

«Обсервера» белгалду Англес 1962 шера денз духхьала доазол арахьарча тIема гIулакхашка 2,5 миллиард стерлингий фунт яхийта хилар. Цу юкъагIа доазол дехьарча кхыча гIулакхашка ахийта дIадаьначa английски капиталех 3 миллиард стерлингий фунт хиннай.

ИРАНЕРА ЭПИДЕМИ

ТЕГЕРАН. Укхаза официально дIакхайкадаьд, Ирана малхбоалехьарча даькъе хьайна ченна хулача унах 89 саг веннилга. ХIанззолца гучаваьнна дIаязваьв ченна у хинна вола 499 саг. Дукхкача моттигашка медицински Iаьдалий вIаштIехьдаьннад из а у дIахо ца даржийта. Ирански столице вIашагIъеллай 12 профилактически центр, цига маьхий детташ латт.

ЙЕМЕНА ПРЕЗИДЕНТА ДАЬ НЬАМАЬЛ

КАИР. «1962 шера революци хиннача дийнахьа денз Йемена халкъо къовсам лоаттабаьб дукхкача фронташка, хIаьта цун революци низ болаши шийх хIама доаккхалургдоацаши хилар дIа а даьннадаш, империализми реакци мелла республикански режим хIалакъяь дIаяккха гIийртаяле а», — аьлар ИАР президента Абдалла Ас-Салляла Дамар яхача йеменски городе хиннача дуккхача наьха митинге.

МЕН яхача агентства дIакхайкадеш махиллара, Ас-Саляла йеменски халкъ тIахьийхад Эль-Амри керте латта мехка керда правительство хьаллаца а революце кхоачашде лерхIараш чакхдахар дукьеи Йеменски Республика дегIайоалаяр дукьеи цхьана къахьега а.

ДIАХО А ОАНХАРИЙ ХЬИСАПЕ ТIАУХАШ ДОВНАШ ДУ

ХАНОЙ, 1 август. (ТАСС). Американски империалисташа селхан яха а яхийта, Куант-Бинь, Ха-Тинь, Нге-Ан, Тхань-Хоа, Нинь-Бинь яхача провинцешкарча нах бахача цIеношта предприятештен бомбаш а пулеметаш а йийттай Къулбехьен Вьетнамерча 7 флота кемаш тIеи Таиландеи латтача бомбардировщикаша, яхаш, хоам бу Вьетнамски информационни агентства.

Нах бахача пункташтa, больницашта, школашта бомбаши пулеметаши еттилга соцаш ца хиларо цIаькха а цIаькха а гучадоаккх американски империалисташ къиза агрессораш хилар, хIаьта вьетнамски халкъа кхы а дукхагIа гоам а болийт уж, йоах агентства хоама тIа.

Вьетнамски халкъа эскара Верховни командоване бувзама миссес тахан Вьетнамерча Дунен халкъашта юкъерча хьажарен тIахьожам лоаттабарен комиссега яхьийтай ВIашагIкхийттача Штаташа цу тайпара, оакхарий хьисапера гIулакхаш деш хилара кхайкаю дукьале. Из цар ледаер да ДРВ суверенитети территориальни бIарччали, хIаьта иштта Вьетнама хьакъехьа йола 1954 шерара соглашенеши дунен халкъашта юкъерча бокъон принципаши гIожача тайпара телхаелга.

Деррига дуненна йовзаш я Iаьржа Iов. ДегIа эггара дикагIчарех йола юа хIама лоархI лораша Iовнах. Гуттаршашa дикагIбола кхача лоархI из, хIаьта бераштa дунен тIа эггара мерзагIдола — даар.

Геттара дукха асетрови чкъаьрий да Каспийски форда чурен Волга фордах дIанхетача моттигашкеи. Укхаза белугаш, осетраш, севрюгаш лувц чкъаьрий лувцараша. Iов чура хьаяьккхачул тIехьагIа обработка еча дIачуухийт уж. «Каспиба» икорно-балычни объединене Волжски предприятеша тIехдика караерзаяь йола чоалханера технологически процесс я из. Буртилг болеи наюсини Iов чуйола банкаш, пастеризированни Iов чуйола кагий баннилгаш дIакхухьийт Москве, Ленинграде, кхыча городашка, доазол дехьа.

Сурташ тIа: сеткаш хьалдоахаш ба чкъаьрий лувцараш (аьрдехьа). (Аьттехьа) Iовна хIара мийчача партена дегустаци еш я.

М. Редкина сурт. ТАСС фотохроника.

№ 15 йола «Агитатора блокнот»

Кепа а теха араьннай КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропаганди агитацен отдела «Агитатора блокнота» аргIанара номер.

КПСС ЦБ «Пленума решенеш — вахаре», яхача рубрика кIал оттаьй республикански «Сельхозтехника» объединене отдела начальника Ф. Ледяева язъяь «Хьайбай боахаме шерра юкъекхахьа комплексни механизаци» яха статья. Республика хьайбай боахамашка механизмаш шеррачa боараме юкъекхахьарахи фермашка комплексни механизаци дегIаяра наькъехи лаьца дувц цу тIа автора.

«Советски Iаьдала 50 шу дизара накъа долхаш» яхача рубрика кIал еннай Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци хинначул тIехьагIа мехко даьха доккхий толамаш хьахьокхаши капиталистически система йохаргхилар гойташи йола подборка.

«Сийлахьара дата» яхача разделе кепа техай «ГIишлонхой ЦIей» яха КПСС горкома секретара А. Давыдова статья. Республика гIишлонхойи монтажникийи толамех, царна хьалхашка латтача декхарех лаьца дувц цу тIа. Укхаза кепа техай Ерригсоюзни физкультурни денна хетаь йола спортивни обществай Союзен Нохч-ГIалгIайчен организацейи председатела Р. Мусаилова статья.

«Семилетка ханал хьалха кхоачашъяьй» яха керда рубрика юкъейихьай журнала. Цу разделе кепа техай «Чечингстройтранс» объединене автотранспортни коллектива къахьегама толамех лаьца йола материалаш.

«Хьокхама агитаце, лоархIам бокха ба» аьнна статья язъяьй крекинг-завода политпросвещене заведующе А. Гумницкаяс. ЧIоагIа уйла тIайодаш я цу предприятерча хьокхама агитаце методика.

Агитатора новкъостала еннай 1965-ча шера август бетта ергйолча беседай литература тематикех указатели.

Графикал шиди хьалха

Старогрозненски кIоарга тохкама бурув тохача контора мастера Тимофей Гринь кулгалду бурув детта бригада Хаян-Корта № 39 йолча скважине бурув деттара балхаш чакхдаьха яьлча цига баьхкар инженер нов. Коновалов Борис керте латта тохкама болхлой. ТIеханахьарча мелови отложенеех дика фонтанни мехкдаьтта даргдолга белгалдир тохкам баьраша. Цхьабакъда, оборудовании магистральни нефтепровода материалаши ца хилар бахьан долаш эксплуатаце дIачуяла йиш йоацаш яр скважина.

ТIаккха «Старогрознефта» НПУ цхьоалагIча управлене мехкдаьтта сепараци яра эша трап хьалъе, мехкдаьтта гулде мерникаш оттае, скважинагара хьадоагIа мехкдаьтта нефтепровод а яь магистральни линех дIатоха аьнна заказ дир строительно-монтажни управленега.

Из сийлен декхар тIадилладар коммунист Иван Тупицин керте латтача монтажникашта. Монтажникаш графиках доагIачул 2 ди хьалха уж деррига балхаш чакх а даьха № 39 йолча скважинера хьадоаккха мехкдатта магистральни нефтепроводах дIатехар. Къаьстта дика къахьийгар монтажникаша: Москалев Ивана, газосварщика Селиван Василе, изолировщика Стеничев Владимира. ХIаране план 120 процент кхоачашъяьй.

А. ТИЩЕНКО.

Эшари коталои

БЛЕД. 1 август. Шахматех лайза хьалхле яккхара чIоагIа къовсавеннав М. Тали Б. Ларсени. Компромисе йоацаш ба къовсабеннараш. Массахана а котбовла гIерт уж. Цудухьа цхьаккха а кот ца воалаш чакхъювла партеш дукха я матче. ПхелагIча парте котваьлар датски гроссмейстер. Из кот а волаш 3:2 хилар счет. ЯлхлагIча парте реванш а яьккха белгалар котало яьккхар М. Тала. 3:3 нийсъелар счет. Лайзача ялх партех Тален Ларсенен цишша яьккхар, вож юхейиса шиъ цхьаккха а кот ца воалаш чакхъяьлар. 1 августа салоIаш бар гроссмейстраш. ШоллагIча августа лайзай ворхIлагIа парти.

ЛерттIа кийчо е кердача дешара шера

ДИЗЗА КХОАЧАШДЕ МАССАНЕГА ДЕШИЙТАРА ЗАКОН

Наьсарен района халкъа образоване отделен школашен дIададахача дешара шерашка, партийни, советски, комсомольски организацеша, дуккхача общественносто хьинаре новкъостал а деш, дикка болх чакхбаьккхаб массане а бархI шера дешар дешилга чакхдаккхара.

1962—1963 дешара шу долалуш районерча ворхI шера дешача 6 школах бархI шера дешара школаш яьяр. ХIанз 29 школа я районе болх беш.

Белгалде дезаш да школах дола закон арадаьнначул тIехьагIа Наьсарен районерча школай цхьоалагIча—ворхIлагIча классашкара дешархой дIабувлилга 4-зза денна ца Iеш кIезигдалар. Дикка кIезигденнад дешара шу долалуча хана школе хьа ца уха бераш. Укх дIададахача дешара шера всеобуча дола закон ка маьхала а йоалаш кхоачашде вIаштIехьдаьлар районерча 16 школа.

Дукхкача юрташка хьахиннай всеобуча гIулакхашта юкъе общественноста дакъа лацара керда формаш, царех я юрташка вIашагIъехка всеобуча йола депутатски, комсомольски, пионерски посташ, предприятешкара дай-ноаной советаш, школашта новкъостала йола пенсионерий советаш, кхалнаьха советаш, кхыяраш.

Цхьабакъда, гIулакх иштта дац массанахьа а. Массанега а бархI шера дешар дешийтилга вIаштIехьдаккхара болх района дуккхача юрташка дукха цIенхашттара кхоачамбоацараш юкъе долаш ба, хIаьта уж дIададахара эшар кхы тIехьа ца дувлийташ де а деза.

Дикка дукха къахьегамхой депутатий Советаш хIанз а тIехьа из лоархIамера паччахьалкхен декхар кхоачашдара гIулакха юстара латт. Бераш тIедеттадалара-тIерадувлара учет дукхача юртий Советашка геттара во лелаю. Дукхача юртсоветий председателаша статуправленеша районни инспектурана харцахьа, доацар да яха сведенеш тийнай дешa ца доагIача берий хьакъехьа. Иштта, ЦСУ лерхIарашка диллача, районе 1964—1965 дешара шера всеобуча чулацанза 283 бер дар март бетта. ЛаьрххIа из тахка вIашагIъеллача бригадо района юрташка бIарччача кIирагIа тохкам баьчул тIехьагIа гучадаьлар из лоархIамера гIулакх цхьайолча юртсоветашка зуламерча тайпара тесса леладаь хилар. Экажкъонгий-Юрта Совето всеобуча чулацанза долча берий дукхала хьакъехьа шоаш ЦСУ еннача справка тIа 41 саг дукхагIа язваьвар. хIаьта Долакха-Юртарча Совета председатела Дахкильгова 22 саг дукхагIа язваь хиннавар. деша вагIа, аьнча. Районера дIанха а дайна а дола берaш юртсоветий бехка учетера дIадаханза хиннад, цудухьа уж а деша ца дагIараштa дIалийрхIа хиннад. Юртсоветий председателаша дешархой учет цу тайпара лелаеш хилари ЦСУ-на харцахьара сведенеш телаш хилари зуламе а да, всеобуча дола закон кхоачашдара цар шоаш бехктокхаме ца лерхIаш хилар а да.

Дукхахча юртяшка хIанз а гIерт бархI шера дешар массане дешарах дола закон хьалха а санна административни наькъаца кхоачашде, дешa ца дагIа бераш хургдоаца хьал оттадара общественность оарцагIа а ца йоахаш.

ДIададахача дешара шера 11 школо Iалашдаьдар деррига деша даха ха яьнна бераш дешара чулоацилга. ХIанз а тIехьа машар лоаттабу дукха дешархой ханал хьалха школашкара дIабувлаш хиларца. НонагIа Пхьелекъонгий-Юртарча, БурокIалхарча юкъерча школашка, Дошлакъий-Юртарча бархIшерарча школе, Альтий-Юртарча юххьанцарча школе да из.

Школашкара дIабувлара доккхагIа дола бахьан беращца лерттIа кхетама болх ца белга да. Цу шоллагIча шера деша чубусилга а хулийт, всеобуча гIулакха доккха зе а ду. Статистически лорхIамашен дуккхача бакъдарашен хьахьувкх нонагIа а школашкара дIабувлараш тIехьабуса дешархойн шоллагIча шера деша чубусараши хилар. Уж, шоай низах дешанза а баьле, шоашка школа толамца йистейоаккхалургъяц аьнна, а хийте, школашкара дIабувл. Цхьайолча школашка хьехилгеи кхетам лулгеи дика вIаштIехьдаьккха ца хиларо, хIаьта икъаза юкъ-юкъерча хьехархоша тIехьабусача дешархошца хила доагIа нийса гIулакхаш леладеш ца хиларо цар дешарцара безам лаьгI а бу. уж школера дIабувла гIертилга а хулийт.

Машар хила йиш йолаш дац дешархой хIанз а тIехьа лоадама бахьан доацаш дуккхача школашкара дIабоахаш хилар.

Цхьабакъда, нийса хургдацар, нагахьа санна деррига бераш дешара чу ца лацар, школашкара дешархой дIабувлар, духхьал хьехара-кхетама балха юкъе кхоачамбоацараш хиларца доашхалу, аьнна хийтача. Всеобучах дола закон ка маьхал а ювлаш кхоачашдара хьехара-кхетама болх лерттIа вIаштIехьбахарца цхьана, де дезараштa тIа а дерзадеш, тIагIертта къестаде деза школа вахара дуккха кхыдола дешаш а.

Дешара чулацанза долча берашта юкъе да дуккха а физически а хьаькъала кхоачамбоацараш доахка а бераш, из бахьан долаш моллагIча школашка деша торо йоацаш да уж. Республике цу тайпарча берашта лаьрхIа йола школаш йоллашехьа а районе 10 бер да БурокIалхарчеи Экажкъонгий-Юртарчеи юкъерча, Дошлакъий-Юртарча бархI шера дешара школай директорий бехка деша ца дагIаш.

Гаьна ядача нах бахача моттигашка бераш деша ухача школашка кхоачамбалла интернаташ ца хилар —массанега а дешийтилга кхоачаш ца дара бахьанех цаI да. Массанега дешийтара декхар ка маьхала кхоачашдара сагото йинза яргъяц ЖIайраха интернат йиллара, лоам ядача юрташкара: Лаьжгера, ОльгатIара, Байнера, Пулара бераш цига дешаш а кхелеш а хилийтар дукха.

ДIаяхача хана долаш хиннад укх тайпара лертIа лоаца гIулакхаш а. Хьалхарчен кийчони классашка деша хьанйдаьд 1 сентябрь тIакхоачаш ворхI шу даланза дола бераш. Царех дикка дукхагIдараш дукха ха ялалехьа дешара дIадийннад.

Уж деррига кхоачамбоацараши дешархой школашкара дIабувлара бахьанаши хиланза ца доалаш хулаш дац. Уж кердача дешара шера хила йиш а яц, ца хилийта торо а я. Цунна дола тешал да хIара шерра-шера деррига бераш деша ухилгеи дешара дIадувлараш ца хулийтилгеи Iалашдеш районе дукха юртсоветаш а школаш а хилар. Царна юкъе цIи яккха йиш я Пхьелекъонгий-Юртарча, ГIаьзе-Коарча, Экажкъонгий-Юртарча, Лаьжгерча, Наьсар-Кертерча, ОльгатIарча юххьанцарча, ЖIайрахарча, Наьсарен-Вокзалерча бархI шера дешара школаш. Цар всеобуч чакхъяккхара дикача опыто тешам боллаш хьахьувкх цу гIулакха кагIалар—болх инициатива йолаш, тIагIертта, де лерхIар кхоачашдара тIаберзабаь беш хиларах тийша долга.

Школашка медицински болхлошца цхьана вIаштIехьдаккханза даргдац лаьрххIа йолча школашка дешийта деза деррига бераш лорий-хьехархой комисси хьежа чакхдоахилгеи уж деша дахийтара дош къоастаделгеи.

Иштта къоастаде деза школашка ухалургдоаца ца могаш дола бераш Iомадара наькъаш а формаш а (царна цIагIа, больницашка хьехар, и. кх. дI.), уж школашка деша дагIаращца дIа а лоархIаш. Цамогаш хиина бераш школашкара дIадаха баллане а мукъа бала йиш яц.

М. КАРТОЕВ,
Наьсарен районо инспектор.

ХА ДIА МА ЯХИЙТА

ХьатIакхача гарга да керда дешара шу. Из дешара шу, толамца дIадоладалийтара шарашта мел эшар вIаштIехьдоаккхаш я Наурски района школаш. Къаьстта теркам тIабахийтаб укхаза деррига бераш дешара чуозара дола закон кхоачашдара.

Халкъа образоване районни отдел, юртсоветаш, школай педагогически коллективаш хIанззехь а цу гIулакха оарцагIъяьнна я. Из дош дувлдай-ноаной комитетий заседанешка, профсоюзни собранешка, предприятейи организацейи коллективашка. Района ткъеста школашка деша ха йола деррига бераш дешаш хургда.

Соакха Калиновски юртен Мекенски станичнин Советий бехках цу шинна школашка деша ца долхаш диъ-диъ бер дисадар, хIаьта укх шера из ца хилийта хьежаб цигара хьехархой а еррига общественность а.

Белгалдаккха деза школашта ремонт яра а районе укх шера къаьстта теркам тIабахийта хилар. Цудухьа хIанззехьа а йистеьлнай ерригаш хIана яц аьнна йолча школашта ремонт яь. КIираш теха, басараш хьекха, парташ, истолаш, гIандаш тоадаь, кхыдола кагий балхаш даь даьннад массайолча школашка.

Цхьабакъда, цхьайолча школашта ремонт дика ляц. Масала, хьаэцаргъя вай Ищерски юкъера школа. Цунна ремонт яь йистеьнна дукха ха я, цхьабакъда, из во льй. ДогIа дийлхачул тIехьагIа тховнах штукатурка Iояла йолаелар. ХIаьта, Наурски юкъерча школе (директор нов. С. Захаренко) дииза дуккха кагий балхаш дисад, геттара воча хьала тIа да школа ков.

Во лел керда школаш хьалъяран школашта классни цIенош хьатIадарай дола балхаш а. Масала, «Терский» овцесовхоза йиъагIча отделене интерната лаьрхIа помещени хьалъяра деш цхьаккха хIама дац. Калиновски яхача чхьагIар доаккхача совхозерча школа хьатIаданза даргдоацаш кхоъ классни цIа да. Цу гIулакха лаьрхIа Iалашъяьяр гIишлой материалаш а, цхьабакъда, уж кхычахьа, гIишлой объекташ хьалъеча дIа а яхийта классни цIенош хьатIадара сагота волаш цхьаккха саг вац. Иштта во лел школа эша гIишлош хьалъяра балхаш Кирова цIерахча чхьатIар доаккхача совхозе а, кхычахьа а.

Цу дерриганел совгIа, хьехархой бахача квартирашка ремонт яьяц, Iалашдьдац Iана лаьрхIа доагор а.

Лоацца аьлча, де дезаш дукха да, йиса ха кIезига мара яц. Цхьабакъда, школай кулгалхой дикка тохабелча из деррига даь йисте-м дарглар. ХIаьта, из иштта хиланза дарг а дац.

Балха юкъера кхоачамбоацараш дIа а даьха, лоацачa хана школаш массе оагIорахьа кийча хилийтара оарцагIъяла еза района еррига общественность а къаьстта школай директораш а.

И. ШЕРСТЮКОВ.
Наурски районо инспектор.

«Крокодил» йоагIа!

Цхьа шу дизад «Совхозе гIолла йода крокодил» яхача Грозненски района № 3 йолча сомий баьца дарий совхозе вIашагIделлача сатирически газета. Шийн шодацен фотоаппаратацей дайм гучабоах цо балхах къехкараш, къаракъ меларaш, дисциплина телхаераш.

Керда газет ара маваьлле а из па дешаш совхозера цхьаккха а саг висац. Белгалдаккха дезаш да, моллагIча гIулакха тIа вар аьнна бе — башха воапаш бехкевар цу газета тIа воаккхаш хилар, хIаьта шоаш даь гIалаташ юкъера дIа а даьхе болх тоабу бехке баьраша.

Масала, балха тIа гIалаташ дувлийтарах критика йир газето совхоза шоллагIчеи кхоалагIчеи отделенеи управляющешта А. Багдасароваи, Х. Дугаеваи, гаража заведующена А. Галдана, гIишлой участка прораба К. Шинковича, совхоза керттерча бухгалтера М. Струкова, кхычарна. Уж берригаш болхлой комитете а паркоме а бийцар, царна доагIаш дола таIазар дир, бехктокхаме ээар.

Газета тIа яздаьр дикка теркал ду совхоза дирекце, болхлой комитето, парткомо.

Газет арадувла шу дузача денна хетаь яр газета аргIанара номер. «Новкъостий, йовза шоашта са актив» яхача рубрика кIал пенгазета дикагIболча активистий сурташ дар. Уж ба: цIи хеза вола бригадир М. Жерновицкая, А. Халханьянц, А. Алексанов, механизатораш Сабодаж, Рудометкин, болхлой Будянская, Пустыльников, кхыбараш.

Цу газета активисташа хьаю совхозе араювла тайп-тайпара сатирически листокаш. Иштта, механизатораша арахеца листок я «Подшаждачок» яхаш, хьайбаш леладераща — «Дробилка», кхы дIахо а.

И. ХОМЕНКО.

Экзаменаш дIайолаеннай

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте дIачуваьлча цхьаццайолча аудиторешта юхе гулбенна ба укх шера цига деша безам бола абитуриенташ. Экзаменационни листаш бе а йоахкаш латтача абитуриенташта юкъера цхьабараш белаш дог гIоздаьнна ба, уж ба дикен тIехдикен экзаменаш дIаенна, хургбола студенташ, вожаш сатийна боацаш наIара юхе хьежаш латт. Цхьа юкъ яьнача гIолла дIачу а баха экзаменаш дIаяла езаш ба уж.

КхоалагIча августа географебиологе факультете экзаменаш дIалуш яр «Г-84-29» яха абитуриентий группа. Мишта дIалу абитуриенташа экзаменаш, аьнна даьча хаттара жоп луш, факультета экзаменационни комиссе председатела Прибытков Николай Васильевича аьлар: «укх шера хьалхара юхьиг-м во яц. самардийнахьа экзаменаш дIаенначарна юкъе иттнена тIехдика оценка оттаяьй, тахан экзаменаш дIалучар я кхы вогIа лац из. Экзаменаш дIа ца луш висар массеxк саг мара вац.

Хургболча студенташкара экзаменаш дIаэцаш ба йоккха опыт йола хьехархой Мирогов Иван Макарович, Камакин Владимир Михайлович, Корнилович Татьяна Владимировна. Абитуриента мелла дика билета тIарча хаттараштa жоп лойя а, нагахьа цунна географически картаца дика болх бе ховш ца хуле цхьа балл е ши балл лохъю оценка.

Цхьабакъда, укх групперча хургболча студенташта дика хов географически картаца болх бе, йоах хьехархоша. Цунга хьежжа я абитуриенташа йоаха оценкаш. ДукхагIболчар дикен тIехдикен дIалу экзаменаш. Царна юкъе ба нн. Баширов Мовлади, Мурзабекова Тамара, Соловьева Светлана, Эсиев Iийса, кхыбараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

5 АВГУСТ, 1965 ШУ.

Радио: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.40— «Къона тIехье» яха передача (гIалгIай меттала). 8.40 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.10 — Грозненски района хьайбаш леладерий заявкех концерт. 16.35 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45— «Къахьегамхой письмоех оттаяь» передача (гIалгIай меттала). 17.00 «Къилбаседа Кавказа экономически вахар» яха радиогазета. 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — «ТIехьадисарашца къовсам» яха беседа (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — «Нохч-ГIалгIай илле исторецара» яха концерт.

Телевидени: 12.00 — «Выстрел в Тумане» яха художественни фильм. 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — Экономически знаней школа (нохчий меттала). 18.50 — Лоацаметражни фильм. 19.30 — «Золотые коньки Европы» яха документальни фильм. 19.50 — Ассински совхозе. 20.05 — Телевизионни кердадараш. 20.15 — Бийса даькъала хийла шун, бераш. 20.30 — «Когда разводят мосты» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамея, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05460. Заказ № 4343.